

Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi
Journal of Terrorism and Radicalization Studies

Haziran 2023, Cilt: 2, Sayı: 2, ss.275-312

June 2023, Volume: 2, Issue: 2, pp.275-312

ISSN 2792-0518 (Basılı/Print)

ISSN 2822-2334 (Çevrimiçi/Online)

Makaleye ait Bilgiler / Article Information

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Başvuru Tarihi / Application Date : 11 Nisan 2023 / 11 April 2023

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date : 20 Nisan 2023 / 20 April 2023

Makalenin Başlığı / Article Title

Türkiye'nin Sınır Ötesi Harekâtları ve PKK'nın Propaganda Yayınlarında Söylem: Serxwebun Dergisi Örneği (1992-2022)

Türkiye's Cross-Border Operations and Discourse on PKK's Propaganda Publications: The Case of Serxwebun Magazine (1992-2022)

Yazar(lar) / Writer(s)

Çağatay BALCI ve Ferit MALKARA

Atıf Bilgisi / Citation:

Balcı Ç. ve Malkara F. (2023). Türkiye'nin Sınır Ötesi Harekâtları ve PKK'nın Propaganda Yayınlarında Söylem: Serxwebun Dergisi Örneği (1992-2022). *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi*, 2(2), ss.275-312, DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/trad.32>

Balcı Ç. ve Malkara F. (2023). Türkiye's Cross-Border Operations and Discourse on PKK's Propaganda Publications: The Case of Serxwebun Magazine (1992-2022). *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, 2(2), pp. 275-312, DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/trad.32>

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Research Center for Defense Against Terrorism and Radicalization Association

Adres/Address: Beytepe Mah. Kanuni Sultan Süleyman Bulvarı

5387. Cadde No:15A D:58

06800 Çankaya/Ankara

www.tradergisi.com

e-posta/e-mail: editortrad@teram.org

TÜRKİYE'NİN SINIR ÖTESİ HAREKÂTLARI VE PKK'NIN PROPAGANDA YAYINLARINDA SÖYLEM: SERXWEBUN DERGİSİ ÖRNEĞİ (1992-2022)

Çağatay BALCI*, Ferit MALKARA**

ÖZET

PKK terör örgütünün kurulduğu 1978'den itibaren çeşitli yetenekler kazandığı görülmektedir. Bunlardan birisi terör örgütünün propaganda kapasitesidir. Günümüzde terör örgütlerinin propaganda faaliyetleri ağırlıklı olarak sosyal medya üzerinden yürütülüyor olsa da geleneksel yöntemler kullanılmaya devam etmekte, gazete, dergi, broşür ve televizyon yayınlarının terör örgütlerince kullanıldığı görülmektedir. PKK'nın 1982'den itibaren çıkarmış olduğu Serxwebun (Bağımsızlık) dergisinin günümüze kadar yayınlanması PKK'nın örgütsel yazılı basın kaynaklarına verdiği önemi göstermektedir. Bu çalışmada, sınır ötesinde terörle mücadele harekâtları, hareketlerin terör örgütlerinin propaganda stratejilerine yönelik etkileri, hareketler süresince PKK'nın propaganda yayınlarında ön plana çıkan söylemler Serxwebun dergisi incelenerek açıklanmıştır. Bu kapsamda, 1990'lı yıllardan günümüze TSK tarafından gerçekleştirilen sınır ötesi harekâtlar boyunca PKK'nın propaganda söylemlerinde ortaya çıkan etkiler; süreklilikler, örüntüler ve farklılıklar, Serxwebun dergisinin yayınlarından elde edilen veriler doğrultusunda, içerik analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Söz konusu analiz sonucunda, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarında Serxwebun dergisinde ön plana çıkan söylemlerin yoğunluk ve göstergesel düzeylerinde süreklilikler ve farklılıklar gösterdikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *PKK, Sınır Ötesi Harekatlar, Serxwebun, Propaganda, Söylem.*

TÜRKİYE'S CROSS-BORDER OPERATIONS AND DISCOURSE ON PKK'S PROPAGANDA PUBLICATIONS: THE CASE OF SERXWEBUN MAGAZINE (1992-2022)

ABSTRACT

PKK terrorist organization has gained various abilities since 1978. One of these gains is the propaganda capacity of PKK. Today, although the propaganda activities of terrorist organizations are mainly carried out through social media, traditional methods still continue. Newspapers, magazines, brochures and television broadcasts are still used by PKK. The Serxwebun (Independence) magazine, published by PKK since 1982, shows the importance

* Doktor Adayı, Milli Savunma Üniversitesi Alpaslan Savunma Bilimleri Enstitüsü, cgtyblc@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6553-4888

* Doktor Adayı, Milli Savunma Üniversitesi Alpaslan Savunma Bilimleri Enstitüsü, feritmalkara@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4255-4023

Makale Başvuru Tarihi / Application Date: 11 Nisan 2023 / 11 April 2023

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date: 20 Nisan 2023 / 20 April 2023

that PKK's print media resources. In this study, cross-border counter-terrorism operations, the effects of the operations on the propaganda strategies of terrorist organizations, the discourses that came to the fore in the PKK's propaganda publications during the operations were tried to be explained by examining the Serxwebun magazine. In this context, the effects of the PKK's propaganda discourses during the cross-border operations; continuities, patterns and differences were discussed with the content analysis methodology in line with the data obtained from the publications of the Serxwebun magazine. As a result of the analysis, it has been determined that these discourses, which came to the forefront in the magazine Serxwebun during Türkiye's cross-border operations, show continuity and differences in their intensity and indicative levels.

Keywords: *PKK, Cross-Border Operations, Serxwebun, Propaganda, Discourse.*

GİRİŞ

Terör örgütleri, kuruluş ve örgütlenme dönemlerinden itibaren, toplumsal alanda etki yaratma, örgüte yönelik olumlu imaj tesis etme, yerel ve uluslararası meşruiyet kazanımına yönelik planlı faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu planlı faaliyetlerin temelini teşkil eden en önemli unsurlardan birisi de propaganda stratejisidir (Schmid, 2005, ss.140,141). Propaganda terör örgütlerinin, toplumsal alanda etki yaratma, örgüte yönelik olumlu imaj tesis etme, yerel ve uluslararası meşruiyet kazanımı gibi farklı hedeflerine ulaşmaları yönünde karşı karşıya kaldıkları gereksinimleri karşılayan en önemli araçlardan birisidir (Jung, 2015, ss.64-70).

Bu bağlamda, propagandanın, temel olarak terör örgütleri açısından uluslararası ve yerel kamuoyu ile uluslararası hukuk olmak üzere, birbirleri ile etkileşim içinde bulunan iki farklı boyutta araçsal bir nitelik arz etmektedir. Buna göre propaganda, terör örgütlerinin, uluslararası kamuoyunda görünürlük, prestij ve meşruiyet, uluslararası hukuk bağlamında ise hukuki statü kazanımı boyutunda önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Gill, 2012, ss.569-572). İkinci olarak propaganda, örgütsel strateji ve imaj bağlamında, terör örgütlerinin, eleman kazanma hedefleri ile etkileşim içindedir.

Terör örgütlerinin propaganda stratejilerine yön veren söz konusu temel boyutlar, belirli süreçler içerisinde etkileşimsel yoğunluk ve konjonktürel dönüşüm özellikleri gösterebilmektedir. Bu süreçlerin başında ise devletlerin terörle mücadele operasyonları; spesifik olarak ise sınır ötesinde terörle mücadele harekâtları gelmektedir. Bu süreçler, terör örgütlerinin propaganda stratejilerinde yer alan üç temel etkileşimsel boyutun daha fazla yoğunluk kazanmasına yol açarken buna paralel biçimde

propaganda stratejisinin düzeyini, tematik çerçevesini ve retorikleri de konjonktürel biçimde dönüşüme uğratabilmektedir (Wright, 1990). Bu bağlamda, Türkiye'nin, PKK (Partiya Karkeren Kürdistan) terör örgütüne yönelik olarak gerçekleştirdiği, 1990'lı yıllar itibariyle yoğunlaştırdığı, 2000'li yılların ikinci on yılı itibariyle ise konsept, alan ve hedefler bakımından dönüşümler gösteren sınır ötesi harekâtları önemli bir örneklem alanı oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, sınır ötesinde terörle mücadele harekâtları ve terör örgütlerinin propaganda stratejilerine yönelik etkileri, Türkiye'nin sınır ötesi terörle mücadele harekâtları ve PKK'nın propaganda yayınlarındaki dönüşümler Serxwebun dergisi örneği üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen Hakurk Harekâtı, Çelik Harekâtı, Çekiç Harekâtı, Şafak Harekâtı ile 2000'li yıllarda gerçekleştirilen Güneş Harekâtı, Pençe Harekâtları, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtları süreçlerinde PKK'nın propaganda söylemlerinde ortaya çıkan etkiler; süreklilikler, örüntüler ve farklılıklar, örgütsel Serxwebun dergisinin ilgili süreçlerdeki yayınlarından elde edilen veriler doğrultusunda incelenmiştir.

Metodolojik bağlamda içerik analizi yönteminin esas alındığı çalışmada temel olarak;

- 1) Türkiye'nin sınır ötesi terörle mücadele harekâtları süreçlerinde PKK'nın ana söylem evreni hangi öğelerden oluşmaktadır?
- 2) Türkiye'nin sınır ötesi terörle mücadele harekâtları süreçlerinde Serxwebun dergisinde söylem yoğunlukları nasıl şekillenmiştir?
- 3) Türkiye'nin sınır ötesi terörle mücadele harekâtları süreçlerinde Serxwebun dergisinde hangi söylem ağları kendisini göstermiştir?
- 4) Türkiye'nin sınır ötesi terörle mücadele harekâtları süreçlerinde söylemlerin göstergesel değerlerinde ortaya çıkan süreklilikler ve farklılıklar nelerdir? biçimindeki dört araştırma sorusuna yanıt aranmıştır.

Söz konusu araştırma soruları doğrultusunda gerçekleştirilen incelemelerde öncelikle, PKK'nın, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde Serxwebun dergisinde belirli bir söylem evreni oluştuğu tespit edilmiştir. Bu söylemlerin ise Kürdistan, direniş, soykırım ve imha, ihanet ve işbirlikçilik, özel savaş, savunma, işgal, zafer ve yenilgi, Newroz ve halk

biçiminde konumlandırıldıkları görülmüştür. İkinci olarak, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde, Serxwebun dergisinde bazı söylemlerin (Kürdistan, halk, ihanet ve işbirlikçilik, direniş, işgal) yoğunluk ve göstergesel düzeyde süreklilik arz ettiği saptanmıştır. Bununla birlikte söz konusu söylemlerin bazılarının (soykırım ve imha, Newroz, savunma, zafer) ise, farklı sınır ötesi harekât süreçlerinde farklı yoğunluklarda kullanıldıkları ve göstergesel düzeyde dönüşüm geçirdikleri de gözlemlenmiştir. Son olarak, her bir sınır ötesi harekât sürecinde, söz konusu söylemler arasında oluşan etkileşimler sonucunda ortaya çıkan söylem ağları saptanmıştır.

1. SINIR ÖTESİNDE TERÖRLE MÜCADELE HAREKÂTLARI VE TERÖR ÖRGÜTLERİNİN PROPAGANDA STRATEJİLERİ

Terörizm tarihsel niteliği itibariyle çoğunlukla “ülke içi alana özgü” olarak kabul edilen ve bu şekilde bir mekansallık düzleminde algılanan bir olgu olmuştur. Bu bağlamda özellikle terörizmin “yerleşik iktidara meydan okuma, mevcut siyasal sistemi değiştirme” motivasyonlarını yansıtmayı ve kamu düzenine yönelik temel tehdit durumları ile özdeşleştirilmesi bu algının oluşumunda ve pekişmesinde etkili olmuştur (Arena ve Arrigo, 2006, ss.3-10). Bu durum, söz konusu anlayışa paralel olarak, terörizmle mücadele de benzer bir mekansallık düzleminde algı ve kabulde karşılık bularak “ülke sınırları içerisinde mevcut siyasal sistemin ve kamu düzeninin korunması” şeklinde bir paradigmanın merkeze alınmasını beraberinde getirmiştir. Fakat söz konusu durum özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren farklı bir nitelik almaya ve dönüşüme uğramaya başlamıştır (Rinehart, 2010, ss.33-35).

Söz konusu dönüşüm, terör örgütlerinin ideolojik bakımdan yaşadıkları değişimler ve daha kapsayıcı ideolojik yaklaşım biçimlerinin benimsenmesi, örgütlenme, barınma, lojistik ve eğitim, faaliyet ve eylem imkânlarındaki gelişmeler ile şekillenmiştir (Jung, 2015, ss.68-70). Söz konusu gelişmeler terörizmin sınırlar aşan bir olgu haline gelmeye başlamasına; terör örgütlerinin ise farklı ülkeleri barınma, lojistik ve eğitim, faaliyet ve eylem alanları olarak kullanabilmesini sağlamıştır (Kurum, 2017). Bu durum kaçınılmaz bir biçimde terörle mücadelenin doğasında da bir dönüşüm ortaya çıkarmış; terörle mücadelenin “ülke içi-kır ve şehir” şeklinde kabul gören mekansal niteliği ve yapısına sınır ötesi alan da bir mücadele ortamı olarak eklenmiştir.

Sınır ötesinde terörle mücadele olgusu, her ne kadar pejoratif düzeyde, yakın tarihte anti kolonyal hareketler-ayaklanmaya karşı koyma harekâtları ile benzeşim ve süreklilik ilişkisi içerisinde ele alınsa da esasen bu durum ciddi farklılık noktalarına işaret etmektedir. Zira, sınır ötesinde terörle mücadele harekâtları, uluslararası hukuk bakımından meşru müdafaa kapsamında belirli koşullar halinde (ilgili devletin terörle mücadelede isteksizliği veya yetersizliği) uygulanabilecek bir askeri seçenek (Başeren, 2003, ss.119-126), hedef ve motivasyonu “yerel iktidar ilişkilerinin ve yönetimin korunması” yerine yalnızca ilgili terör örgütünün etki ve kapasitesinin ortadan kaldırılması olan bir harekât biçimi olarak klasik anlamda ayaklanmaya karşı koyma harekâtlarından ayrılmakta ve farklılaşmaktadır (Rineheart, 2010, ss.33-36).

Sınır ötesinde terörle mücadele, söz konusu nitelikleri itibariyle sosyo-politik açıdan da farklı bir doğaya sahiptir. Bu çerçevede, herhangi bir ülkenin sınırları içinde ve egemenlik haklarına rağmen diğer bir ülkenin askeri güç kullanması, kısmi olarak üslenme ve örgütlenme gerçekleştirilmesi söz konusu sosyo-politik doğanın temelini oluşturmaktadır (Sitaraman, 2009, ss.1750-1760). Buna ek olarak, ilgili devlet ve sınırları içerisinde barınan terör örgütü arasındaki ilişkinin niteliği (destek ilişkisinin bulunup bulunmadığı, destek ilişkisinin türü ve ölçeği vb.) önemli bir parametredir. Diğer yandan, ilgili ülke kamuoyu nezdinde terör örgütünün konumu, ilgili ülkede terör örgütünün toplumsal tabanının bulunması da diğer önemli faktörler arasındadır (Utting, 2009). Son olarak harekâtı gerçekleştiren özne devletin kamuoyu ve harekâta yönelik tutumu ve uluslararası kamuoyunun tutumu (destek veya karşıtlık) bu sosyo-politik doğanın tamamlayıcı öğeleri konumundadır.

Sınır ötesinde terörle mücadele harekâtları doğal biçimde terör örgütlerinin silahlı kanat, çatışma, örgütlenme ve lojistik bağlamlarındaki strateji ve taktiklerine etki ettiği gibi aynı zamanda propaganda stratejilerine ve taktiklerine de belirleyici ve dönüştürücü bir etki gücüne sahiptir (Cragin ve Gerwehr, 2005). Bu etki, terör örgütlerinin, “eleman kazanma ve kitleleri etkileyerek destek tutumu tesis etme” odaklı klasik/konvansiyonel propaganda stratejilerinin ve taktiklerinin yerini, örgütsel güvenliğin ön plana çıkarıldığı, örgütün toplumsal tabanının harekâta karşıt tutum almasının, öncüllendiği stratejilere ve taktiklere bırakmaktadır. Bu bağlamda ana amaç, örgütün, sınır ötesi harekât ile karşı karşıya kaldığı örgütsel

kayıpların telafisi, örgütün bu süreçte prestij elde edebilmesi, uluslararası kamuoyu başta olmak üzere ilgili ülke kamuoyunun ve özne ülke kamuoyunun harekâtı “engelleyci” bir sosyo-politik baskı iklimi oluşturması ve nihayetinde örgütsel güvenliğin sağlanmasıdır (Harmon vd, 2018, ss.11-20).

Terör örgütlerinin, sınır ötesi harekât süreçlerinde uyguladıkları propaganda stratejisi ve taktikleri bağlamında en somut ve açıklayıcı unsurlar, terör örgütlerinin propaganda yayınlarında yer alan söylemlerdir. Zira, sınır ötesi harekât süreçlerinde, terör örgütlerinin propaganda yayınlarında yer alan söylemler, klasik/konvansiyonel propaganda söylemlerinden farklılaşarak, konjektür ile uyumlu bir nitelik kazanmaktadır (Rineheart, 2010, ss.40-45). Bu bağlamda, söz konusu süreçlerde “işgal, soykırım, direniş, savunma, halk, ihanet, zafer” söylemlerinin terör örgütleri tarafından ön plana çıktığı ve bu söylemler aracılığıyla sınır ötesi harekât süreçlerinde ana tema çerçevesi inşa edildiği PKK örneğinde görülebilmektedir.

2. TÜRKİYE’NİN SINIR ÖTESİ HAREKÂTLARINA KARŞI PKK PROPAGANDASI VE SÖYLEM ANALİZİ: SERXWEBUN ÖRNEĞİ

2.1. Türkiye’nin Sınır Ötesi Harekâtları Sürecinde PKK’nın Propaganda Faaliyetlerinde Söylemler ve Konumlandırmalar

1990’lı yıllardan itibaren Türkiye’nin PKK terör örgütüyle mücadelesi ülke içi ile birlikte sınır ötesine de taşınmaya başlanmıştır. Bu süreçte PKK terör örgütünün özellikle Irak’ın kuzeyini barınma, eğitim ve lojistik alanı haline getirme; bir “geri cephe” (Anonim, 1996) inşa etme stratejisine yönelmesi, aynı zamanda örgütün bu coğrafyayı Türkiye içinde eylem gerçekleştirme ve geri çekilme hattı olarak kullanması, bu alanın terörle mücadele alanı haline gelmesini beraberinde getirmiştir. Bu doğrultuda, 1992 yılında gerçekleştirilen Hakurk harekâtı Türkiye’nin, sınır ötesi harekât niteliğini karşılayan ilk harekâtı olmuştur. Hakurk harekâtı ile başlayan söz konusu süreç 1995 yılında gerçekleştirilen Çelik harekâtı, 1997 yılında gerçekleştirilen Çekiç ve Şafak harekâtları ile devam etmiştir. Söz konusu sınır ötesi harekâtlar 1990’lı yılların sonuna gelindiğinde PKK’nın içinden geçmekte olduğu süreç; dekapitasyon, güç, kapasite ve toplumsal destek kaybı sebepleriyle konjektürel olarak duraksamıştır.

2000'li yılların başından itibaren PKK örgütsel olarak yeniden yapılanma sürecine girmiş; bu sürecin merkezi ise yine Irak'ın kuzey bölgeleri olmuştur. Örgüt bu süreçte, 1998 yılından itibaren kaybetmeye başladığı güç, kapasite ve toplumsal desteğin yeniden tesis edilmesi ve örgütün yeniden yapılandırılması adına yoğun faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu süreç nihai olarak 2005 yılında KCK (Kürdistan Topluluklar Birliği / Koma Civakên Kurdistanê) yapısının ilan edilmesi ile birlikte sonlanarak örgütsel dönüşüm tamamlanmıştır. Bu durum PKK'nın, Irak'ın kuzeyinde konuşlu bulunduğu alanlarda faaliyetlerini yeniden yoğunlaştırmasına zemin hazırlamıştır. Bunun sonucunda terör örgütü Irak-Türkiye hattını yeniden aktif bir biçimde, barınma, eğitim, lojistik, eylem ve geri çekilme alanı olarak kullanmaya başlamıştır.

2005 yılı ile birlikte PKK'nın KCK yapısına geçişi ve Irak'ın kuzeyinde yeniden aktif bir strateji ve eylemsellik dönemine girmesi Türkiye'nin de sınır ötesi terörle mücadele harekâtlarına tekrar yönelmesini beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, 2008 Güneş harekâtı bu yönelimin ilk adımı ve örneği olmuştur. 2008 Güneş harekâtı, Türkiye'nin yalnızca Irak merkezli ve kısa vadeli sınır ötesi harekât konseptinin uygulandığı son harekât niteliğini yansıtmıştır. Zira 2016 yılından itibaren Türkiye, bölgede PKK/YPG terör örgütünün de faaliyetlerini yoğunlaştırmasıyla birlikte Suriye ve Irak'taki PKK ve PKK/YPG varlığının sonlandırılmasını hedefleyen, alan kontrolünü ve uzun erimli stratejiyi esas alan yeni bir sınır ötesi harekât konseptini benimsemeye başlamıştır. 2016 yılında Suriye'de gerçekleştirilen Fırat Kalkanı Harekâtı ile başlayan bu süreç, 2018 yılındaki Zeytin Dalı Harekâtı, 2019 yılında başlatılan Barış Pınarı Harekâtı ve Pençe Harekâtları ile sürdürülmüştür (Balci, 2022).

Türkiye'nin PKK'ya yönelik söz konusu sınır ötesi harekâtları karşısında terör örgütü bu süreçlere özgü olarak şekillenen veya bu süreçlerde daha fazla ön plana çıkarılan bir takım tema ve söylemlere, propaganda yayınlarında daha fazla yer verme yönünde bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu yaklaşım PKK'nın, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarına karşılık olarak militan ve sempatizanlarını, toplumsal tabanını, ilgili ülke ve toplumu, uluslararası kamuoyunu etkileme arayışını yansıtmaktadır. Söz konusu arayış temel olarak terör örgütünün örgütsel güvenliğinin fiziki ve algısal düzeylerde teminat altına alınması ve aynı zamanda Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarının meşruiyet kaybına uğratılmasını esas almıştır. Bu

çerçevede terör örgütünün ana yayın organı olan Serxwebun dergisi incelendiğinde 10 farklı söylemin, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtları süreçlerinde sürekli biçimde ön plana çıkarıldığı saptanabilmektedir (Korkmaz, 2021, ss.104-127). Bu kapsamda; 'Kürdistan, direniş, ihanet ve işbirlikçilik, özel savaş, işgal, savunma, soykırım ve imha, zafer ve yenilgi, Newroz ile halk söylemlerinin' özel ve istisnai bir konuma sahip olduklarını ileri sürmek mümkündür (Korkmaz, 2021).

PKK'nın, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtları süreçlerinde, ana propaganda organı olan Serxwebun dergisinde esas aldığı söylem evrenini oluşturan söz konusu öğeler göstergesel düzeyde ele alındığında son derece geniş ve çeşitli anlamların mevcut olduğu gözlemlenebilmektedir (Eker,2006). Bu noktada Kürdistan söylemi "dört parçalı Kürdistan, birleşik Kürdistan" anlamlarını ifade edebildiği gibi aynı zamanda Irak'ın kuzey bölgelerine işaret eden "Güney Kürdistan", Suriye'nin kuzey ve kuzeydoğu bölgelerine işaret eden "Batı Kürdistan", İran'ın batı ve kuzeybatı bölgelerine işaret eden "Doğu Kürdistan" ve son olarak Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgelerine işaret eden "Kuzey Kürdistan" ifadeleri ile de anlamsal etkileşim göstermektedir. Bununla birlikte, "direniş" söylemi Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarına karşı koyma, PKK'nın ve "Kürt halkının" fiziki olarak korunması anlamlarını barındırmaktadır.

Diğer yandan, ihanet ve işbirlikçilik söylem çifti, Türkiye ile PKK'ya karşı faaliyetlerde bulunmak/yer almak, "PKK'ya gerekli desteği sunmamak veya örgütü Kürt halkının tek ve gerçek temsilcisi olarak kabul etmemek" şeklinde anlamlara işaret etmektedir. Bununla birlikte, özel savaş söylemi, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlar sürecinde uyguladığı iddia edilen "psikolojik harekât", "kamuoyuna yönelik dezenformasyon ve aldatma" faaliyetlerini içermektedir. İşgal söylemi, Türkiye'nin, PKK'nın kısmi veya geniş bir alan kontrolü sağladığı veya konuşlandığı alanlarda askerî harekâtlar yürütmesi ve "ilgili ülkenin egemenlik ihlali" şeklinde imgelenirken, savunma söylemi ise direniş söylemine benzer biçimde Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarına karşı "PKK'nın ve Kürt halkının korunması" biçiminde kodlanmıştır.

Bu söylemler ile doğrudan bir etkileşime sahip olan soykırım ve imha söylemleri, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarının, "Kürt halkını fiziken ve kültürel olarak yok etme, PKK'nın örgütsel varlığının tamamen ortadan kaldırılması" hedeflerine hizmet ettiği yönündeki argümanı esas alırken,

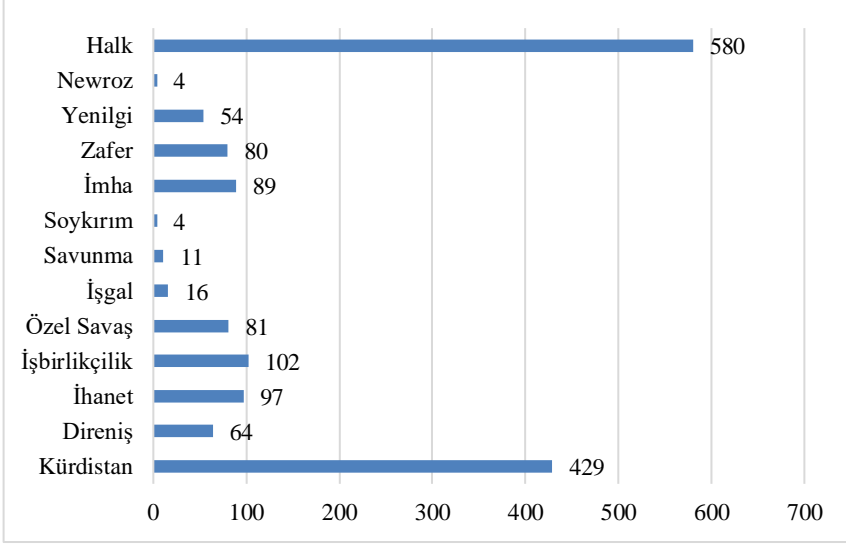
zafer ve yenilgi söylemleri ise sınır ötesi harekât süreçlerinde “TSK'nın stratejik ve taktik düzeyde yaşadığı iddia edilen kayıplar ve başarısızlıklara”, simetrik olarak PKK'nın bu bağlamda elde ettiği “kazanım ve başarılarla” vurgu yapmaktadır. Son olarak “Newroz” söylemi, tarihsel bir anlatıya işaret etmesi bağlamında bu süreçlerde “yok oluşa karşı yeniden doğuş” mitine işaret ederken halk söylemi ise “Kürt halkı”, Türk halkı ve kamuoyu, sınır ötesi harekâtların icra edildiği ülkenin halkı şeklinde farklı anlamları barındırabilmektedir. Söz konusu söylemler, Türkiye'nin 1990'lı yıllardan itibaren gerçekleştirmeye başladığı sınır ötesi harekât süreçlerinde Serxwebun dergisinde en sık biçimde ön plana çıkarılan unsurlar olmuşlardır.

Bu çerçevede, her bir sınır ötesi harekât sürecinde söz konusu söylemlerin incelenmesi önem taşımaktadır. Bu çerçevede, çalışma kapsamında, 1992-2022 yılları arasında, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde Serxwebun dergisinde yer alan ilgili söylemler yoğunluk, göstergesel boyut ve söylem ağı bakımından incelenmiştir. Bu doğrultuda, ilk olarak, her bir harekât sürecinde yayınlanan dergi sayılarında ilgili söylemlerin ne sıklıkta kullanıldıkları tespit edilerek bu noktada nicel verilere ulaşılmıştır. İkinci olarak, ilgili söylem yoğunluklarının tespitinin ardından, ilgili söylemlerin, ilgili harekât sürecinde taşıdıkları göstergesel değer ve anlamlar saptanmıştır. Son olarak, harekât süreçlerinde, ilgili söylemlerin anlam çerçeveleri arasındaki etkileşimler tespit edilerek harekât süreçlerine özgü söylem ağları ortaya konmuştur.

2.2. 1992 Hakurk Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

1992 yılı Ekim ayında Irak'ın kuzeyinde konuşlu PKK örgütüne, barınma, eğitim ve lojistik alanlarına yönelik olarak başlatılan Hakurk harekâtı, Türkiye'nin, stratejik konsept bağlamında gerçekleştirdiği ilk sınır ötesi harekât niteliğine sahip olmuştur. Bu harekât süresince Ekim ve Kasım aylarında 130 ve 131. sayıları yayınlanan Serxwebun dergisi incelendiğinde, ilgili söylemlerin yoğunlukları tespit edilerek şu verilere ulaşılmıştır: Kürdistan söylemi 429 kez, direniş söylemi 64 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri 97-102 kez, özel savaş söylemi 81 kez, işgal söylemi 16 kez, savunma söylemi 11 kez, soykırım ve imha söylemleri 4-89 kez, zafer ve yenilgi söylemleri 80-54 kez, Newroz söylemi 4 ve halk söylemi ise 580 kez kullanılmıştır (Serxwebun, 1992a; 1992b).

Tablo 1. Türkiye'nin 1992 Hakurk Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

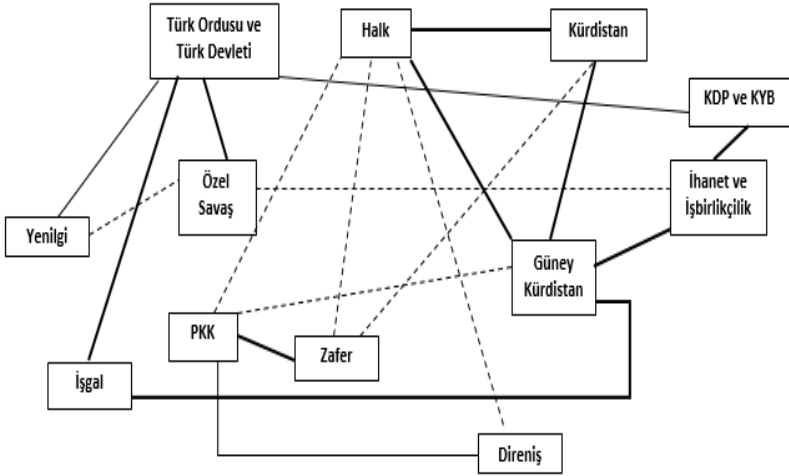

İkinci olarak söz konusu söylemler, yoğunlukları ile birlikte göstergesel açıdan ele alındıklarında farklı anlamların ifade edildiği görülebilmektedir. Bu çerçevede, 1992 Hakurk harekâtı sürecinde Serxwebun dergisinde Kürdistan söylemi daha çok “Güney Kürdistanı” kastetmek maksatlı, direniş söylemi ise “Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına karşı koyma” anlamını taşımaktadır (Serxwebun, 1992a; 1992b). Bununla birlikte ihanet ve işbirlikçilik söylem çifti yoğun bir biçimde “Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına destek vermek ve aktif iş birliğinde bulunmak” şeklinde bir imgeselliğe sahipken bu imgesellik KDP ve KYB örneklerinde somutlaştırılmaktadır (Serxwebun, 1992a; 1992b). Buna göre PKK, 1992 Hakurk harekâtı sürecinde KDP ve KYB güçlerinin Türkiye'ye yönelik desteği ve harekât sahasındaki aktif iş birliği bu aktörleri “ihanet ve işbirlikçilik” söylem çiftinin odağına yerleştirmiştir. Bu süreçte özel savaş söylemi “Türk devletinin, Türk halkına ve kamuoyuna yönelik dezenformasyon, aldatma ve yanıltma girişimleri ve stratejisi” anlamı doğrultusunda kullanılırken işgal söylemi ise “Güney Kürdistan'da Türk ordusunun varlığı” biçiminde imgelemiştir (Serxwebun, 1992a; 1992b). Buna karşılık savunma söylemi “Güney Kürdistan'ı ve PKK'yı savunma” biçiminde ön plana çıkarılırken imha söylemi ise bununla bağlantılı biçimde “Türkiye'nin PKK'yı örgütsel olarak ortadan kaldırma hedefi” biçiminde

konumlandırılmıştır (Serxwebun, 1992a; 1992b). Son olarak, zafer ve yenilgi söylemleri klasik biçimde “Türk ordusunun başarısızlığı/başarısızlık beklentisi, PKK'nın kazanımı ve zaferi/zafer beklentisi” biçimlerinde anlam taşırken halk söylemi ise büyük ölçüde “Kürt halkı” ile özdeşleştirilmiştir (Serxwebun, 1992a; 1992b).

1992 Hakurk harekâtı sürecinde Serxwebun dergisinin ilgili sayıları çerçevesinde oluşan söylem ağı incelendiğinde en baskın biçimde “Türk ordusu ve Türk devleti” ile özel savaş, yenilgi ve işgal söylemleri arasında etkileşim ve özdeşim kurulduğu saptanmıştır (Serxwebun, 1992a; 1992b). Diğer yandan Kürdistan söylemi ile halk söylemi, güney Kürdistan ifadesi, ihanet ve işbirlikçilik söylem çifti ve KDP ve KYB arasında birlikte kullanımında, etkileşim ve tamamlayıcılık ilişkisi kurulduğu gözlemlenmiş, son olarak PKK, zafer ve direniş söylemlerinin bir söylem üçgeni oluşturduğu tespit edilmiştir (Serxwebun, 1992a; 1992b).

Şekil 1. 1992 Hakurk Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

2.3. 1995 Çelik Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

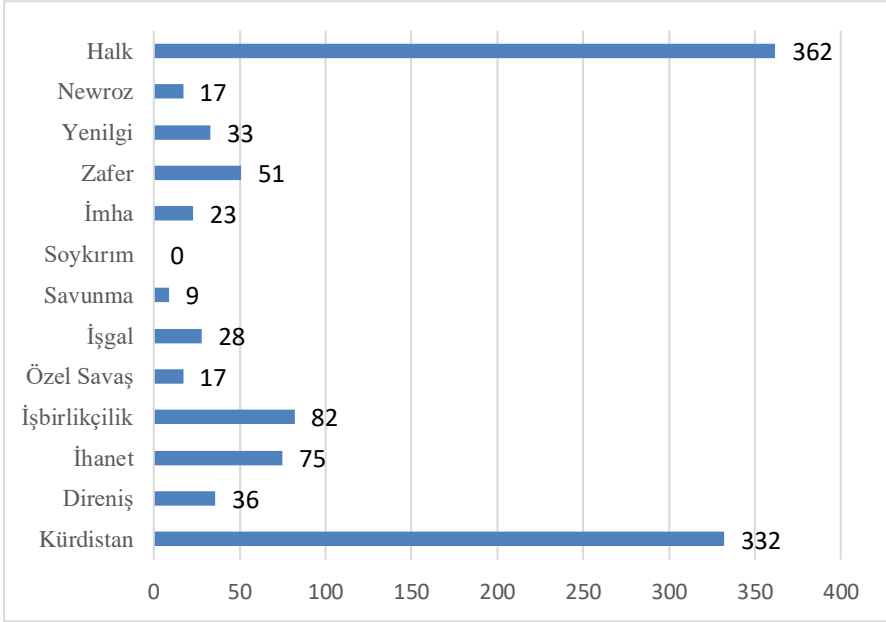
1995 yılı mart ayında, Irak'ın kuzeyinde konuşlu PKK hedeflerine yönelik olarak başlatılan Çelik harekâtı sürecinde, Mart ve Nisan aylarında Serxwebun dergisinin 159 ve 160. sayıları yayınlanmıştır. Harekât sürecini kapsayan dönemde yayınlanan söz konusu iki sayı bağlamında Serxwebun dergisinde söylem yoğunluğu incelendiğinde Kürdistan söyleminin 212 kez, direniş söyleminin 30 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylem çiftinin ise 20-15 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Diğer yandan ilgili sayılarda özel savaş söylemi 34 kez kullanılırken, işgal söylemine 47, savunma söylemine ise 35 kez yer verildiği görülmüştür. Soykırım ve imha söylemlerinin 19-43 kez, zafer ve yenilgi söylemlerinin ise 72-30 kez kullanıldığı bu süreçte, Newroz söyleminin 45, halk söyleminin ise 327 kez kullanıldığı saptanmıştır (Serxwebun, 1995a;1995b).

İlgili söylemler, 1995 Çelik harekâtı sürecinde göstergesel açıdan incelendiğinde ilk olarak Kürdistan söyleminin büyük ölçüde “Güney Kürdistan” anlamına atıf yaptığı, direniş söyleminin ise Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına karşı koyma şeklinde imgesel olarak biçimlendirildiği görülmüştür (Serxwebun, 1995a;1995b). İhanet ve işbirlikçilik söylem çifti söz konusu süreçte, “Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına destek ve aktif iş birliği” anlamının yanı sıra “KDP'ye destek ve sempati-KDP ekolüne taraftarlık” biçiminde somutlaştırılmaya çalışılmış, özel savaş, klasik anlamda “kamuoyuna yönelik aldatma ve yanıltma stratejisi” olarak ifade edilmeye devam ederken işgal söylemi ise “Türk ordusunun Güney Kürdistan'daki varlığı” şeklindeki anlama işaret etmiştir (Serxwebun, 1995a; 1995b). Bununla ilişkili olarak savunma söylemi “Güney Kürdistan'ın savunulması” ifadesinde yoğunlaşırken imha ise PKK'nın örgütsel varlığının tehdit altında olmasını imgelemektedir (Serxwebun, 1995a;1995b). Bununla birlikte, zafer ve yenilgi söylemleri “Türk ordusunun başarısızlığı ve PKK'nın başarısı” biçiminde yansıtılırken, Newroz ise “yeniden doğuş/yok olmaya karşı koyma” miti ile ilişkilendirilmiş, halk söylemi ise büyük ölçüde “Güney Kürdistan halkı” olarak konumlandırılmıştır (Serxwebun, 1995a; 1995b).

2.4. 1997 Çekiç Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

1997 yılı mayıs ayında, Irak'ın kuzeyinde yer alan PKK hedeflerine yönelik olarak başlatılan Çekiç harekâtı süresince PKK tarafından Serxwebun dergisinin 185 ve 186. sayıları yayınlanmıştır. Söz konusu yayının iki sayısı söylemsel yoğunluk bağlamında incelendiğinde Kürdistan söyleminin 332 kez, direniş söyleminin 36 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylem çiftinin 75-82 kez kullanıldıkları saptanmıştır. Bununla birlikte, özel savaş söyleminin 17 kez işgal söyleminin 28 kez kullanıldığı, savunma söylemine 9, imha söylemine 23 kez yer verildiği tespit edilmiştir. Son olarak zafer ve yenilgi söylem çiftinin 51-33 kez kullanıldığı ilgili sayılarda Newroz söylemi 17 kez, hak söylemi ise 362 kez kullanılmıştır (Serxwebun, 1997a; 1997b).

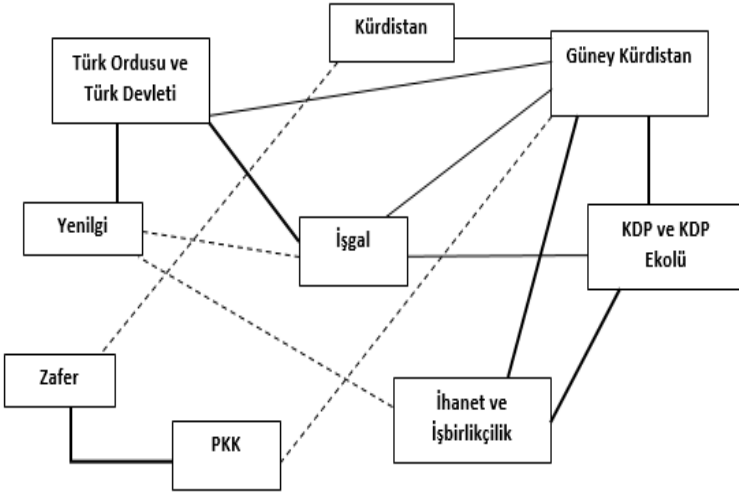
Tablo 3. Türkiye'nin 1997 Çekiç Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

Gösterge düzeyinde değerlendirildiğinde 1997 Çekiç harekâtında Serxwebun dergisindeki ilgili söylemler arasında Kürdistan söyleminin “Güney Kürdistan” vurgusunu ön plana çıkardığı, direniş söyleminin ise yine “Türk ordusuna karşı koyma” biçiminde anlamlandırıldığı görülmüştür (Serxwebun, 1997a; 1997b). İkinci olarak ihanet ve işbirlikçilik söylemleri bu harekât sürecinde de Türkiye’ye aktif destek sunmak/karşı koymamak,

KDP ve KDP ekolü ile ilişkilendirilmiş, işgal ve savunma söylemlerinin de bununla etkileşim içinde kullanıldığı saptanmıştır (Serxwebun, 1997a; 1997b). Zafer ve yenilgi söylemlerinin yine “Türk ordusunun mutlak başarısızlığı/PKK'nın mutlak başarısı” biçiminde ele alındığı ilgili sayılarda halk söyleminin ise “Kürt halkı/Güney Kürdistan halkı” şeklinde değerlendirildiği görülmüştür (Serxwebun, 1997a; 1997b). Bu çerçevede, söz konusu öğelerin oluşturduğu söylem ağı incelendiğinde ise yoğun ve baskın bir biçimde “Güney Kürdistan, ihanet ve işbirlikçilik, KDP ve KDP ekolü” söylemleri arasında ve “Türk ordusu ve devleti, işgal ve yenilgi” söylemleri arasında etkileşim bulunduğu saptanmıştır.

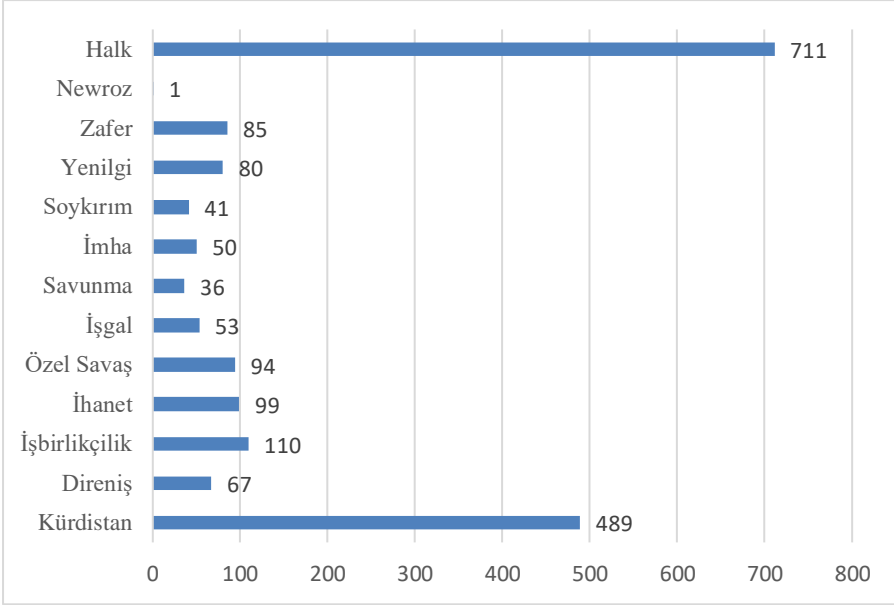
Şekil 3. 1997 Çekiç Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisi Çerçevesinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

2.5. 1997 Şafak Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

1997 yılı Ekim ayında icra edilmeye başlanan Şafak Harekâtı sürecinde yayınlanan Serxwebun dergisinin 190, 191 ve 192. sayıları incelendiğinde, söylem evrenini oluşturan söylemler arasında Kürdistan söyleminin 489 kez, direniş söyleminin 67 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri 99-110 kez kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte özel savaş söyleminin 94 kez, işgal söyleminin 53 kez, savunma söyleminin 36 kez, soykırım ve imha söylemlerinin 41-50 kez, zafer ve yenilgi söylemlerinin 85-80 kez, Newroz söyleminin 1 kez ve halk söyleminin 711 kez ilgili sayılarda yer aldığı tespit edilmiştir (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e).

Tablo 4. Türkiye'nin 1997 Şafak Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

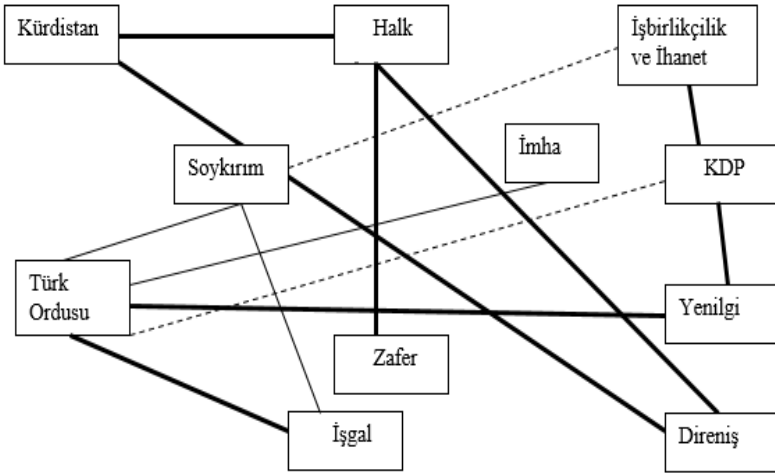

Göstergesel düzeyde söz konusu söylemler arasında Kürdistan söylemi “güney Kürdistan ve kuzey Kürdistan” anlamlarını kapsayacak biçimde kullanılırken, direniş söylemi ise “Türk ordusuna karşı koyma, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına karşı halk hareketi” biçiminde kodlanmıştır (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e). İhanet ve işbirlikçilik söylemlerinin “Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına karşı halk hareketine katılmamak, PKK'ya destek sunmamak, KDP ve KDP ekolünü desteklemek” biçiminde anlamına sahip olduğu bu süreçte özel savaş söylemi yoğun bir biçimde “psikolojik savaş” ve “Kürt halkına ve Türk halkına yönelik aldatma ve yanıltma faaliyetleri” olarak nitelendirilmiştir (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e). İşgal, savunma, soykırım ve imha söylemlerinin etkileşim içerisinde kullanıldığı bu süreçte “Türk devletinin Güney Kürdistan'ı işgali, PKK'nın Kürt halkını, güney Kürdistan'ı ve kendisini imhaya karşı savunması” biçiminde sunulmuştur (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e).

Zafer ve yenilgi söylemlerinde, Türk ordusunun yenilgi ve bozgun ile özdeşleştirilmesi yönündeki yaklaşım sürdürülürken, 1997 yılının PKK'nın 20. kuruluş yıldönümü olmasına ilişkin vurgular doğrultusunda zafer söylemine yalnızca harekât/askeri bağlamı bir anlam yüklenmekle

kalmamış, aynı zamanda bu söylem siyasi kazanım hedefleri ile de özdeşleştirilmiştir (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e). Son olarak halk söylemi ile “Kürt halkı ve Türk halkı” arasında “ortaklık ve birliktelik” vurgularını ön plana çıkararak ve Türk kamuoyunun belirli kesimlerinin PKK’ya yönelik desteğini kazanmayı amaçlayan örgüt, “halkların kardeşliği” temasını ön plana çıkarmıştır (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e). Bu süreçte söz konusu söylemlerin etkileşimi ile oluşan söylem ağı analiz edildiğinde, “Kürdistan, halk, zafer” söylemlerinin yoğun bir etkileşime sahip olduğu gözlemlenirken, “Türk ordusu, yenilgi, ihanet ve işbirlikçilik, işgal, KDP” söylemlerinin ise büyük ölçüde ilişkili olarak kullanıldıkları görülmüştür (Serxwebun, 1997c; 1997d; 1997e).

Şekil 4. 1997 Şafak Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Çerçevesinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

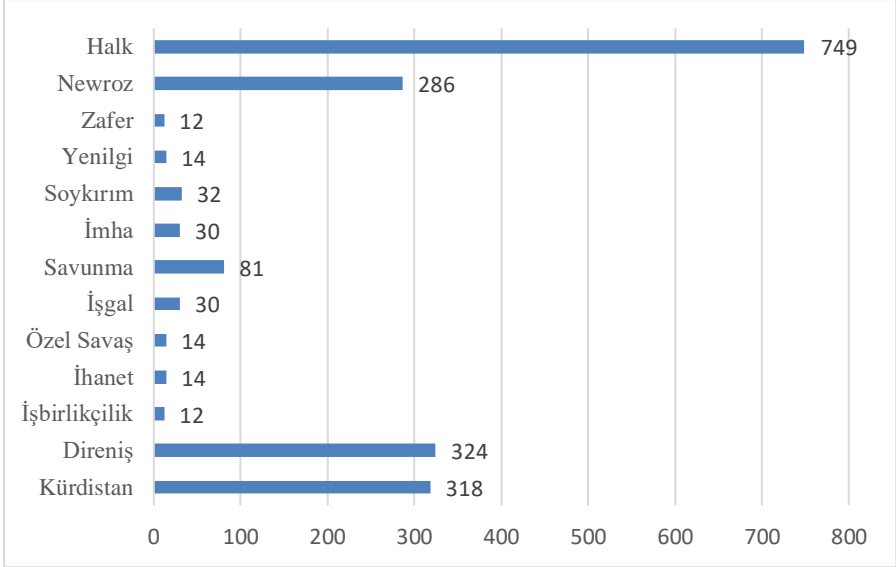

2.6. 2008 Güneş Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

2008 yılı şubat ayının son haftasında Irak'taki PKK hedeflerine yönelik olarak başlatılan Güneş Harekâtını ana gündem maddesi olarak belirleyen ilgili Serxwebun dergisi sayıları 315, 316 ve 317.'dir. Bu kapsamda, ilgili sayılarda söylem yoğunluklarına ilişkin şu verilere ulaşılmıştır: Kürdistan söylemi 318 kez, direniş söylemi 324 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri 14 ve 12 kez, özel savaş söylemi 14 kez, işgal söylemi 30 kez, savunma söylemi 81 kez, soykırım ve imha söylemleri 32-30 kez,

zafer ve yenilgi söylemleri 12-14 kez, Newroz söylemi 286 kez ve halk söylemi 749 kez kullanılmıştır (Serxwebun, 2008a; 2008b; 2008c).

Tablo 5. Türkiye'nin 2008 Güneş Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

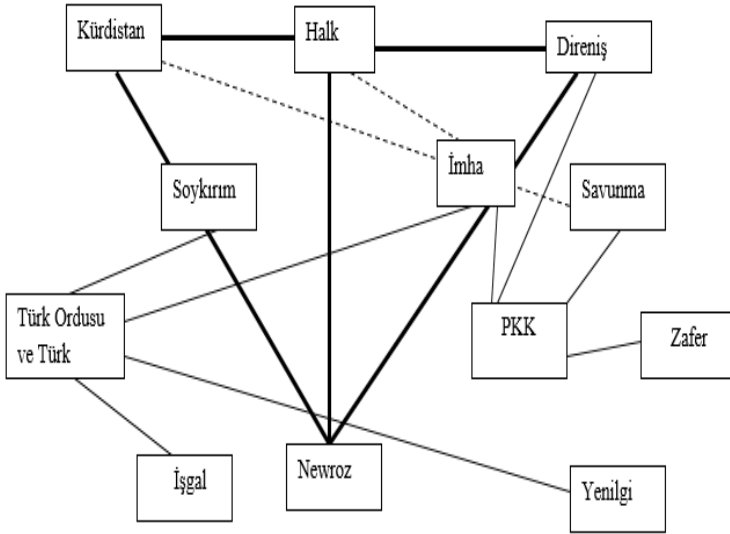

2008 Güneş Harekâtı sürecinde, ilgili söylemlerin göstergesel karşılıkları ele alındığında Kürdistan söyleminin “Güney Kürdistan ve Kuzey Kürdistan” biçiminde nitelenirken, direniş söylemi ise Türkiye'nin sınır ötesi harekâtına fiziki karşı koyma ve aynı zamanda halk tepkisi/direnişi biçiminde şekillendirilmiştir (Serxwebun, 2008a; 2008b; 2008c). Bununla birlikte direniş söylemi aynı zamanda mekânsal anlam atıfları ile de ilişkilendirilerek “Zap direnişi” biçiminde yerel nitellemelere de zemin oluşturmuştur. Bununla ilişkili olarak işgal, imha ve savunma söylemleri, “Türk ordusunun Güney Kürdistan'ı işgali, Kürt halkının, Güney Kürdistan'ın ve PKK'nın konuşlu bulunduğu alanların savunulması” şeklinde geniş bir anlam evreni oluşturmuştur (Serxwebun, 2008a; 2008b; 2008c).

Diğer yandan, zafer ve yenilgi söylemleri, “PKK'nın direniş başarısı, Türk ordusunun askeri başarısızlığı” ile özdeşleştirilirken, Newroz söylemi bu bağlamda tamamlayıcı bir anlam atfı çerçevesinde “imha hedefine karşı yeniden doğuş” niteliğinde ifade edilmiştir. Bu durum halk söylemi ile paralel biçimde “Kürt halkının yok edilmesi hedefi, Newroz ruhu ve yeniden doğuş, zafer” söylemleri arasında yoğun bir etkileşim yaratılmasına zemin

oluşturmuştur (Serxwebun, 2008a; 2008b; 2008c). Bu durum ilgili sayılarda oluşan söylem ağlarında da kendisini göstermiş “Newroz, direniş, halk, zafer, Kürdistan” söylemleri yoğun bir etkileşim gösterirken, “Türk ordusu ve devleti, yenilgi, işgal” söylemleri de baskın biçimde bir arada kullanılmıştır (Serxwebun, 2008a; 2008b; 2008c).

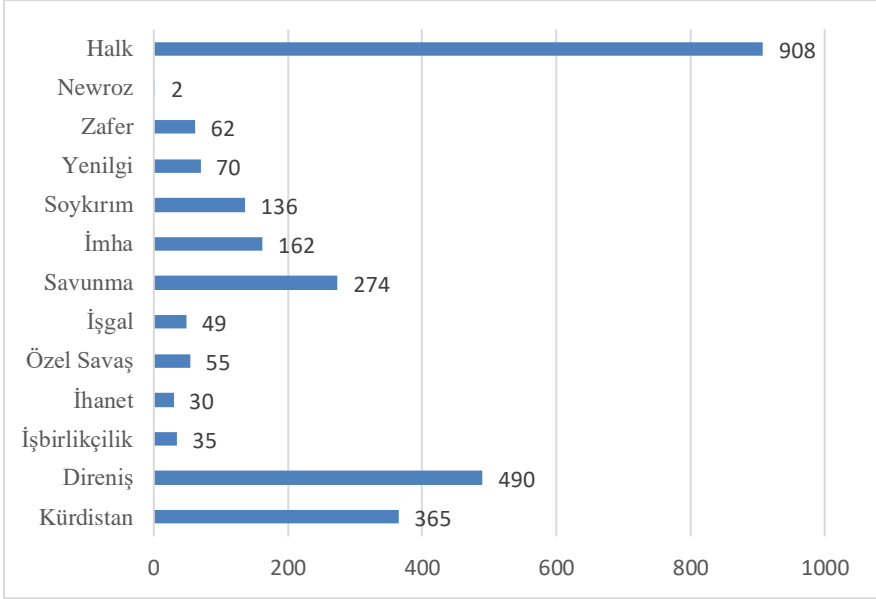
Şekil 5. 2008 Güneş Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Çerçevesinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

2.7. 2016 Fırat Kalkanı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

2016 yılında Suriye'nin kuzeyinde konuşlu PKK/YPG ve DEAŞ terör örgütlerine yönelik olarak başlatılan Fırat Kalkanı harekâtı sürecinin ilk döneminde 417, 418 ve 419. sayıları yayımlanan Serxwebun dergisi incelendiğinde söylemin yoğunlukları bağlamında şu verilere ulaşılmıştır: Kürdistan söylemi 365 kez, direniş söylemi 490 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri 30-35 kez, özel savaş söylemi 55 kez, işgal söylemi 49 kez, savunma söylemi 274 kez, soykırım ve imha söylemleri 136-274 kez, zafer ve yenilgi söylemleri 62-70 kez, Newroz söylemi 2 kez ve halk söylemi 908 kez kullanılmıştır (Serxwebun, 2016a; 2016b; 2016c).

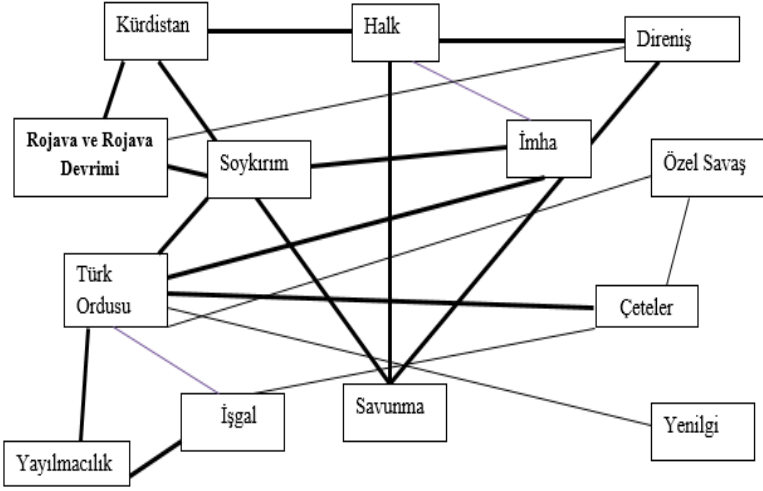
Tablo 6. 2016 Fırat Kalkanı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisindeki Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

Söz konusu söylem yoğunluklarının ardından ilgili söylemler göstergesel düzeyde ele alındığında Kürdistan söyleminin “batı Kürdistan” tanımını ifade eden “Rojava” biçiminde anlamlandırıldığı, işgal, direniş ve savunma söylemlerinin ise “Rojava ve Rojava Devriminin Türk ordusunun işgaline karşı korunması, Türkiye’nin Suriye’yi işgaline karşı konması, halkın öz savunma inisiyatifi alması” şeklinde anlamsal etkileşim oluşturduğu görülmüştür (Serxwebun, 2016a; 2016b; 2016c). Bu düzlemde işgal söylemi aynı zamanda “Türkiye’nin yayılcılık hedefleri” argümanları ile ilişkili biçimde kullanılmıştır. Diğer yandan, soykırım ve imha söylemlerinin doğrudan “Kürt halkının-Rojava halkının imhası/yok edilmesi” şeklinde ön plana çıkarıldığı bu süreçte, özel savaş söylemi ise “kamuoyuna yönelik aldatma ve yanıltma faaliyetleri” anlamına ek olarak Türkiye’ye harekât süresince destek veren gruplara atfedilen “çete” söylemini de kapsayan bir yapı oluşturmuştur (Serxwebun, 2016a; 2016b; 2016c). Nihai olarak, zafer ve yenilgi söylemlerine dair anlam atıflarına “Türk ordusunun yenilgisi, PKK/YPG’nin zaferi” biçiminde bir çerçeve inşa edilirken halk söylemi ise “topyekûn Kürt halkı, Rojava halkı, Suriye halkları” şeklinde ifade edilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede oluşan söylem

ağında “Rojava ve Rojava devrimi, soykırım ve imha, Türk ordusu, yayılmacılık” söylemlerinin yoğun bir etkileşim gösterdiği saptanmıştır.

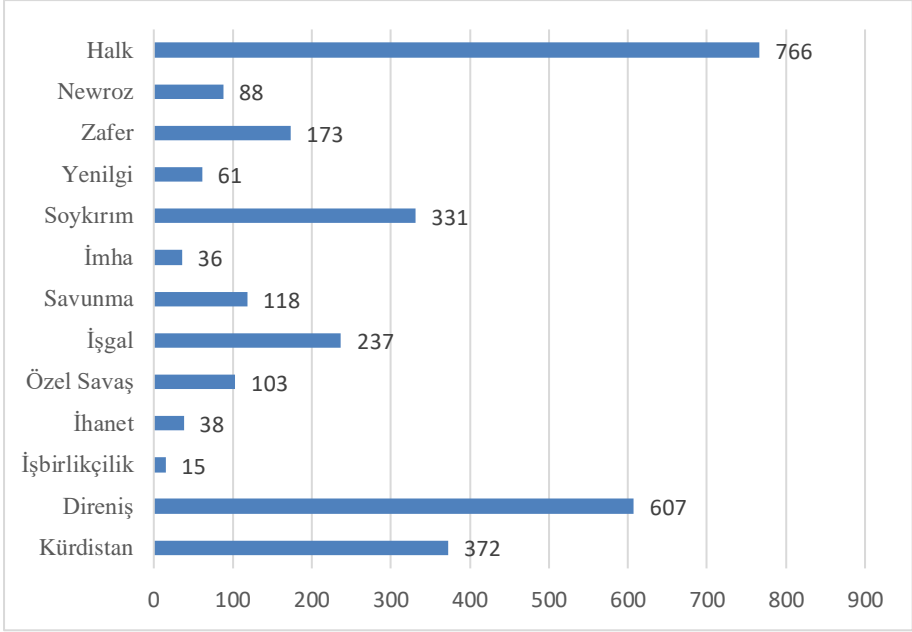
Şekil 6. 2016 Fırat Kalkanı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisi Çerçevesinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

2.8. 2018 Zeytin Dalı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

2018 yılının şubat ayında, Suriye'nin kuzeyinde bulunan PKK/YPG varlığına yönelik olarak başlatılan Zeytin Dalı Harekâtının ilk dönemi süresince, Serxwebun dergisinin 434, 435 ve 436. sayıları yayımlanmıştır. Bu çerçevede, ilgili sayılardaki söylem yoğunlukları incelendiğinde şu verilere ulaşılmıştır. Kürdistan söyleminin 372 kez, direniş söyleminin 607 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemlerinin 38-15 kez, özel savaş söyleminin ise 103 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, işgal söyleminin 237 kez, savunma söyleminin 118 kez, soykırım ve imha söylemlerinin 331-118 kez, zafer ve yenilgi söylemlerinin 173-61 kez, Newroz söyleminin 88 kez ve halk söyleminin 766 kez kullanıldığı da gözlemlenmiştir (Serxwebun, 2018a; 2018b; 2018c).

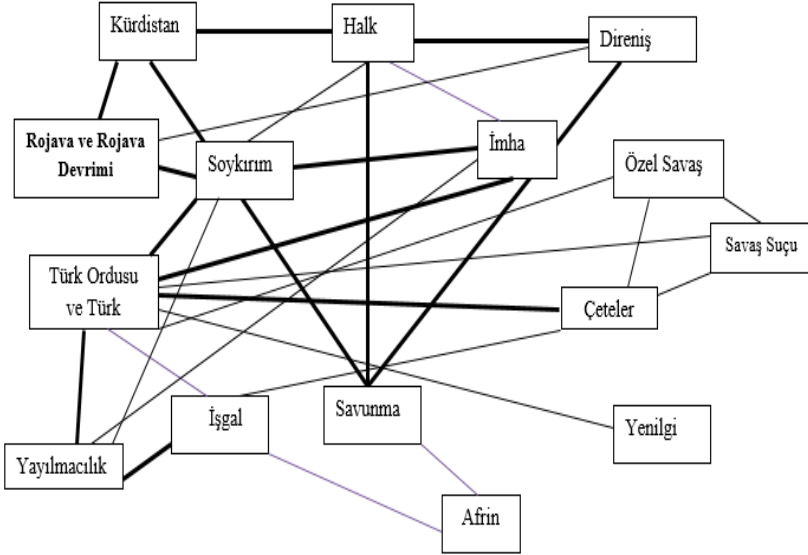
Tablo 7. 2018 Zeytin Dalı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisindeki Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

Bu söylemlere yüklenen anlamlar ve anlam atıfları açısından ele alındığında, Zeytin Dalı harekâtının ilk döneminde Serxwebun dergisinde Kürdistan söyleminin baskın bir şekilde “Rojava” söylemi ile özdeşleştirildiği görülmektedir. İkinci olarak işgal, soykırım ve imha ve özel savaş söylemlerini eş güdüm içinde kullanan terör örgütü, “Türkiye’nin Rojava’yı işgali, yayılmacılık stratejisi, Kürt halkına yönelik soykırım ve imha, Rojava devrimi kazanımlarının imhası, özel savaş stratejisi ve çeteler” biçiminde anlam etkileşimleri oluşturmuştur (Serxwebun, 2018a; 2018b; 2018c). Yine bu bağlamda işgal, savunma ve direniş söylemlerinin ortak imge noktası olarak “Afrin” ön plana çıkarılmış; “Afrin’in savunulması, Afrin direnişi, Kürt halkının ve Rojava’nın savunulması” şeklinde tamamlayıcı ifadeler de yer verilmiştir. Zeytin Dalı harekâtının mart ayında yoğunlaşması, PKK’nın bu süreçte Newroz söylemini daha fazla ön plana çıkarmasını beraberinde getirmiştir. Buna göre Newroz söylemi, zafer ve yenilgi söylemlerini de içine alacak biçimde, “Rojava devriminin ve Kürt halkının imhasına karşı koyma ve yeniden doğuş” şeklindeki anlam evrenine işaret etmiştir (Serxwebun, 2018a; 2018b; 2018c). Bununla birlikte halk

söylemi “Kürt halkı” anlamının yanı sıra “Ortadoğu halkları, Suriye halkları” biçiminde de öne çıkarılmıştır. Bütünsel düzeyde ele alındığında, Zeytin Dalı harekâtı süresince Serxwebun dergisinin ilgili sayıları göz önüne alındığında söylem ağının büyük ölçüde “Türk ordusu ve devleti, soykırım ve imha, işgal, çeteler ve özel savaş, yayılmacılık” söylemleri ile “Newroz, halk, direniş, savunma, Rojava devrimi” söylemleri arasındaki etkileşimlerle oluştuğu saptanmıştır (Serxwebun, 2018a; 2018b; 2018c).

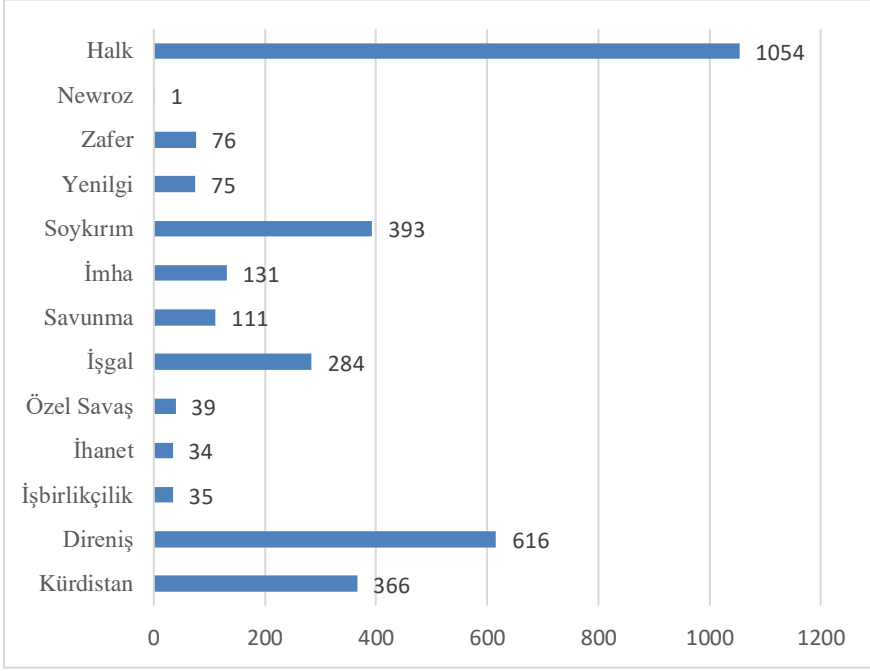
Şekil 7. 2018 Zeytin Dalı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisi Çerçevesinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

2.9. 2019 Barış Pınarı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

2019 yılı Ekim ayında Suriye'nin kuzeyinde bulunan PKK/YPG terör örgütüne yönelik olarak başlatılan Barış Pınarı Harekâtı süresince Ekim, Kasım ve Aralık aylarında 454, 455 ve 456. sayıları yayımlanan Serxwebun dergisi incelendiğinde ilgili söylemin yoğunlukları tespit edilerek şu verilere ulaşılmıştır: Kürdistan söylemi 366 kez, direniş söylemi 616 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri 34-35 kez, özel savaş söylemi 39 kez, işgal söylemi 284 kez, savunma söylemi 111 kez, soykırım ve imha söylemleri 393-111 kez, zafer ve yenilgi söylemleri 76-75 kez, Newroz söylemi 1 kez ve halk söylemi 1054 kez kullanılmıştır (Serxwebun, 2019e; 2019f; 2019g).

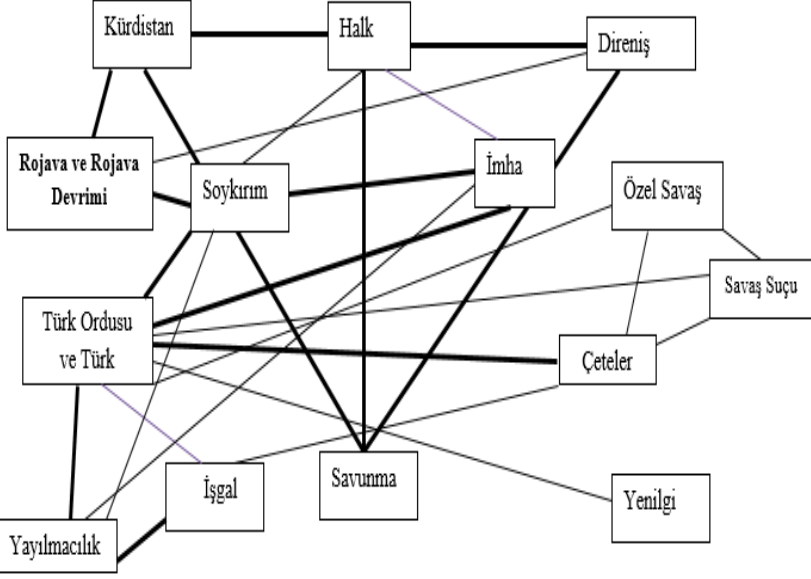
Tablo 8. 2019 Barış Pınarı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisindeki Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

Söz konusu söylemler, kendilerine atfedilen anlamlar açısından değerlendirildiğinde Kürdistan söyleminin “Rojava ve Rojava devrimi” ile özdeş biçimde kullanıldığı, bununla birlikte halk söyleminin ise “Kürt halkı, Suriye halkları ve Ortadoğu halkları” anlamını taşıyacak biçimde işlev gösterdiği saptanmıştır (Serxwebun, 2019e; 2019f; 2019g). Buna karşılık işgal söylemi “Rojava’nın işgali” ve kısmen “Suriye’nin işgali” biçiminde sunulurken, soykırım ve imha söylemleri ise “Kürt soykırımı, Kürt halkının imhası” şeklinde anlamlandırmaya tabi tutulmuştur (Serxwebun, 2019e; 2019f; 2019g). Bu çerçevede, Barış Pınarı harekâtı süresince ilgili söylemlerle eş güdüm içerisinde “kimyasal silah kullanımı, sivillere saldırılar, savaş suçları” gibi çeşitli argümanlara da yer verilmiştir. Diğer yandan, direniş ve savunma söylemlerinin büyük ölçüde “Rojava’yı, Rojava devrimini, Kürt halkını savunma” anlamları ile şekillendirildiği bu süreçte oluşturulan söylem ağında “halk, Rojava ve Rojava devrimi, Kürdistan, direniş ve savunma” söylemleri etkileşim gösterirken, “Türk ordusu ve Türk

devleti, yayılmacılık, soykırım ve imha, çeteler, işgal, özel savaş” söylemleri arasında baskın bir ilişki kurulmuştur (Serxwebun, 2019e; 2019f; 2019g).

Şekil 8. 2019 Barış Pınarı Harekâtı Sürecinde Serxwebun Dergisi Çerçevesinde Oluşan Söylem Ağı (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

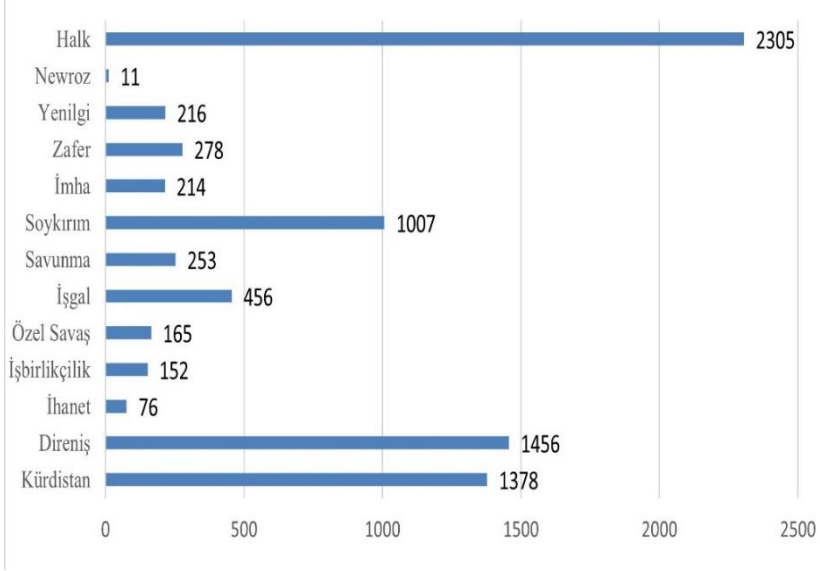

2.10. 2019-2022 Peñçe Harekâtları Sürecinde Serxwebun Dergisinde Söylemler

2019 yılı itibariyle, Irak'ın kuzeyinde yer alan PKK unsurlarına ve barınma alanlarına yönelik olarak başlatılan Peñçe harekât dizisi uzun bir süreci kapsamaktadır. Bu bağlamda 2019-2022 yılları arasında, Peñçe harekâtları sürecinde Serxwebun dergisinin ilgili sayıları her bir yıl özelinde incelenmiştir. Buna göre, 2019 yılı çerçevesinde Serxwebun dergisinin 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456. sayıları taranmış ve incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, söylem yoğunlukları bakımından, Kürdistan söyleminin 1378 kez, direniş söyleminin 1456 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemlerinin 76-152 kez kullanıldıkları saptanmıştır. Bununla birlikte, özel savaş söyleminin 165, işgal söyleminin 456 kez, savunma söyleminin 253 kez, soykırım ve imha söylemlerinin 1007-214 kez, zafer ve yenilgi söylemlerinin 278-216 kez, Newroz söyleminin 1 kez ve halk söyleminin ise 2305 kez kullanıldığı

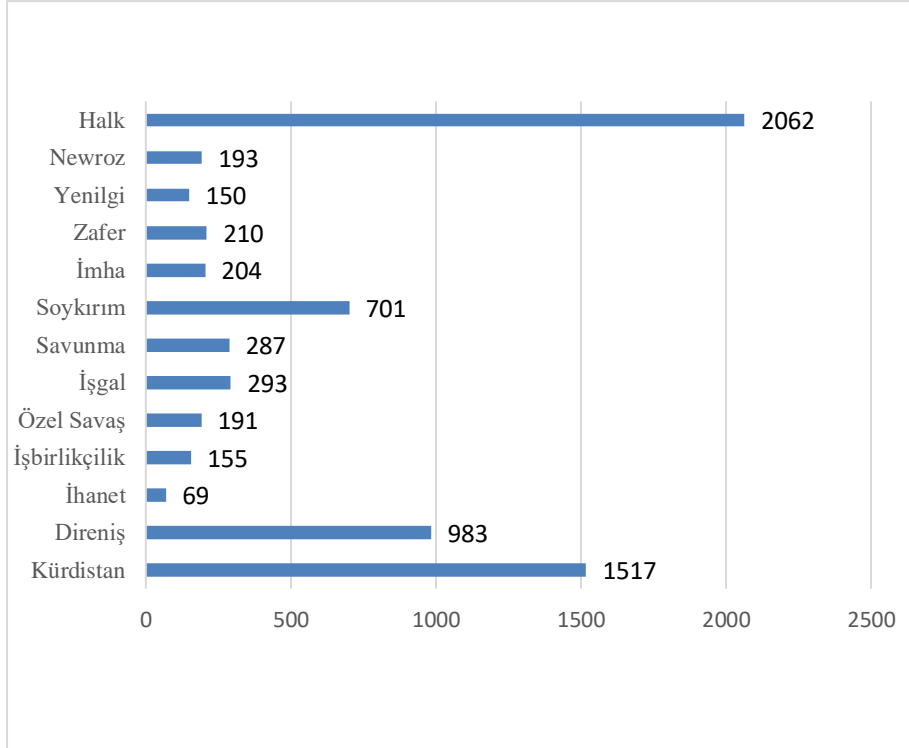
görülmüştür (Serxwebun, 2019a; 2019b; 2019c; 2019d; 2019e; 2019f; 2019g).

Tablo 9. Türkiye'nin Peñçe Harekâtları Kapsamında 2019 Yılında Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Hazırlanmıştır)

İkinci olarak, Peñçe harekâtları sürecinde, 2020 yılında Serxwebun dergisinin ilgili sayıları olan 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463 ve 468. sayıları incelenmiştir. Bu sayılarda Kürdistan söyleminin 1517, direniş söyleminin 983, ihanet ve işbirlikçilik söylemlerinin 69-155, özel savaş söyleminin 191 kez kullanıldığı görülmüştür. Bununla birlikte yine ilgili sayılarda işgal söyleminin 293, savunma söyleminin 287, soykırım ve imha söylemlerinin 701-204, zafer ve yenilgi söylemlerinin 210-150, Newroz söyleminin 193, halk söyleminin ise 2062 kez kullanıldığı saptanmıştır (Serxwebun 2020a; 2020b; 2020c; 2020d; 2020e; 2020f; 2020g; 2020h).

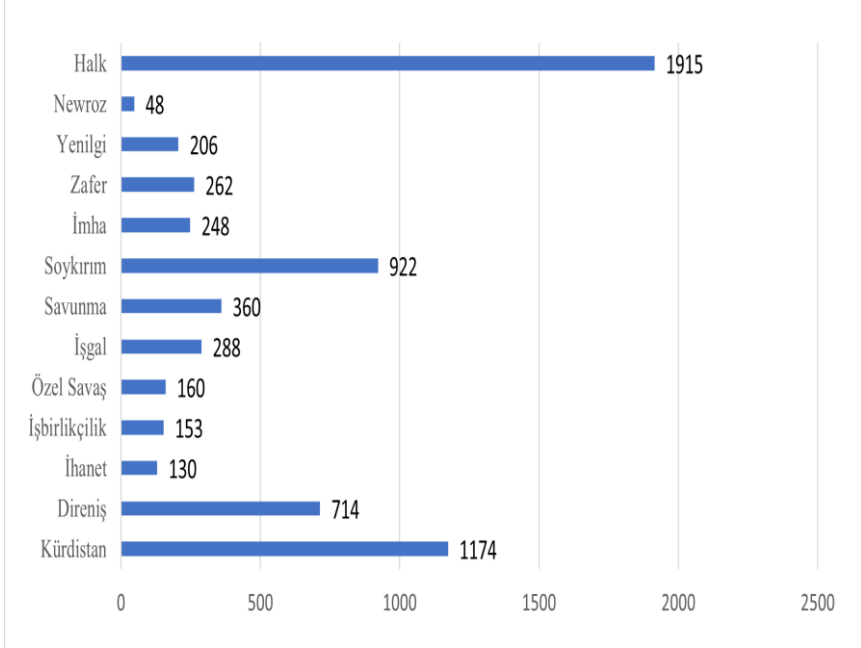
Tablo 10. Türkiye'nin Pençe Harekâtları Kapsamında 2020 Yılında Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

Diğer yandan, Pençe harekâtları kapsamında, 2021 yılı içerisinde Serxwebun dergisinin 470, 472, 473, 474, 476, 478 ve 480. sayıları incelenmiştir. Bu çerçevede, 2021 yılında Serxwebun dergisinin ilgili sayılarında Kürdistan söyleminin 1174, direniş söyleminin 714, ihanet ve işbirlikçilik söylemlerinin 130-153, özel savaş söyleminin 160 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak, yine ilgili sayılarda, işgal söyleminin 288, savunma söyleminin 360, soykırım ve imha söylemlerinin 922-248, zafer ve yenilgi söylemlerinin 262-206, Newroz söyleminin 48 ve halk söyleminin ise 1915 kez kullanıldığı görülmüştür (Serxwebun, 2021a; 2021b; 2021c; 2021d; 2021e; 2021f; 2021g; 2021h).

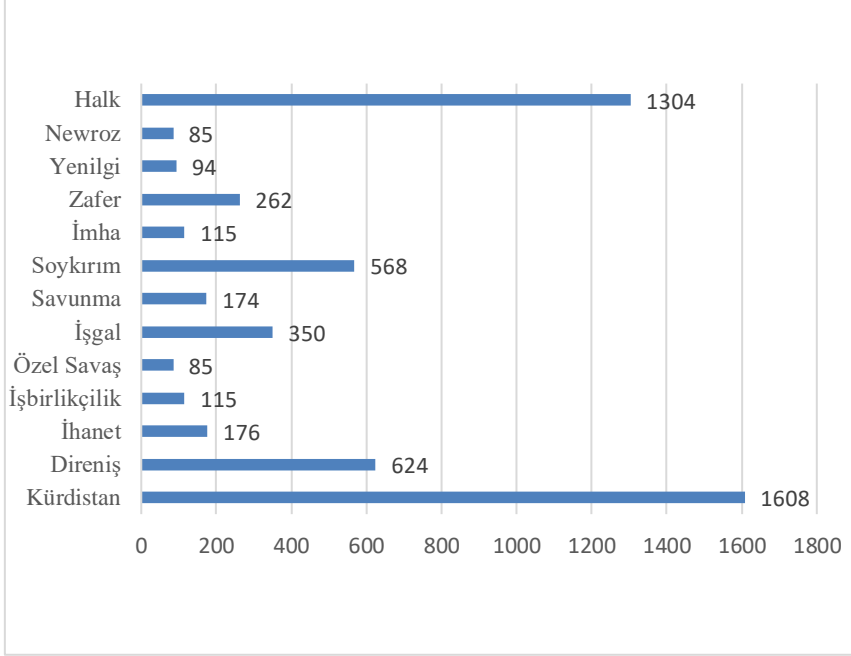
*Türkiye'nin Sınır Ötesi Harekâtları ve PKK'nın Propaganda Yayınlarında Söylem:
Serxwebun Dergisi Örneği (1992-2022)*
Çağatay BALCI, Ferit MALKARA

Tablo 11. Türkiye'nin Pençe Harekâtları Kapsamında 2021 Yılında Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

Son olarak 2022 yılı kapsamında Serxwebun dergisinin Pençe harekâtları süreci ile ilişkili 484, 486, 488, 489 ve 490. sayılar incelenerek söylem yoğunlukları bağlamında şu sonuçlara ulaşılmıştır: Kürdistan söylemi 1608 kez, direni söylemi 624 kez, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri 176-115 kez, özel savaş söylemi 85 kez ve işgal söylemi ise 350 kez kullanılmıştır. Diğer yandan savunma söyleminin 174 kez, soykırım ve imha söylemlerinin 568-115 kez, zafer ve yenilgi söylemlerinin 262-94 kez, Newroz söyleminin 85 kez ve halk söyleminin ise 1304 kez kullanıldığı saptanmıştır (Serxwebun, 2022a; 2022b; 2022c; 2022d; 2022e).

Tablo 12. Türkiye'nin Pençe Harekâtları Kapsamında 2022 Yılında Serxwebun Dergisinde Söylem Yoğunlukları (Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

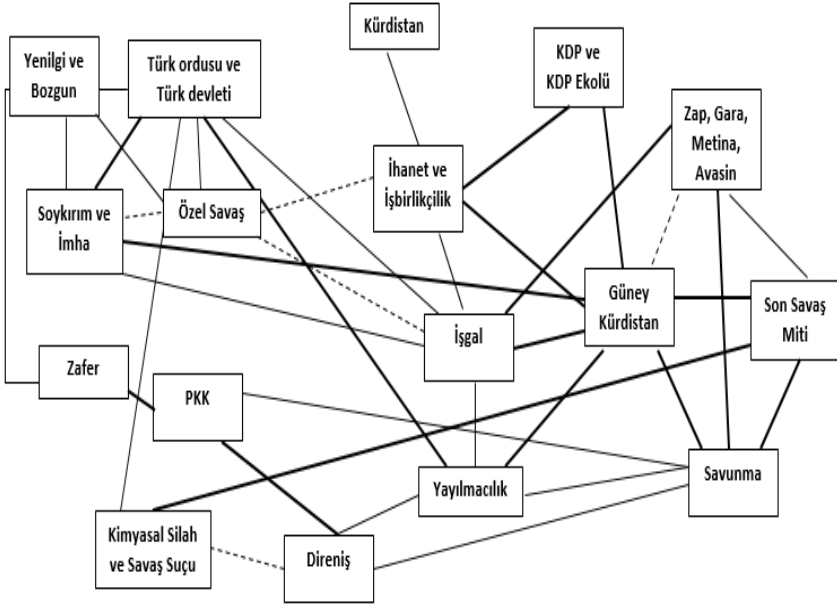

Pençe harekâtları sürecinde Sexwebun gazetesinin ilgili sayılarında yer alan söz konusu söylemler göstergesel açıdan ele alındığında Kürdistan söyleminin “Güney Kürdistan” anlamının yanı sıra “dört parça Kürdistan” imgesini çağrıştıracak biçimde kullanıldığı görülebilmektedir. Söz konusu durum PKK tarafından Pençe harekâtlarının “son savaş” miti ile ilişkilendirilmesi ile paralellik arz etmektedir. Buna göre, işgal, halk, soykırım ve imha söylemleri ile eş güdüm içerisinde “Kürdistan’ın işgali-Güney Kürdistan’ın işgali, Irak’ın işgali, Kürt halkının yok edilmesi, PKK’nın imha tehlikesi, PKK-Kürt halkı özdeşliği ve kader birliği” imgeleri söz konusu söylemlerinin temelini oluşturmuştur (Balci,2022). Bu süreçte, terör örgütü tarafından sıklıkla ön plana çıkarılan “kimyasal silah kullanımı” yönündeki dezenformatif iddialar özellikle soykırım ve imha söylemlerini pekiştirici argüman alanları yaratma taktığının izlerini ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, direniş ve savunma söylemlerine büyük ölçüde “Kürt halkını ve PKK’yı savunma, harekâtlara karşı koyma ve halk hareketi yaratma” anlamlarında yer veren terör örgütü buna ek olarak, Pençe harekâtları sürecinde belirli alanları (Zap, Avaşin, Metina, Gara) markalama

yöntemiyle ön plana çıkararak bu alanlara ilişkin olarak “yerel savunma/direnış alanları” söylemini de sıklıkla kullanmıştır (Balci,2022). Buna ek olarak PKK, söz konusu -alanlarda yaşanan çatışmalarda “taktik başarı” iddialarını da zafer söylemi ile eş güdüm içerisinde ortaya koymuş, diğer yandan Türk ordusu ile yenilgi söyleminin özdeşleştirilmesi de yine bu bağlamda kendisini göstermiştir. Son olarak, ihanet ve işbirlikçilik söylemlerini Pençe harekâtları sürecinde sıklıkla kullanan PKK söz konusu söylemleri “PKK’ya aktif destek sunmamak, Türk ordusuna karşı koymamak, Türk ordusuna destek sunmak, KDP’ye ve KDP ekolüne taraftarlık” anlamlarının tümünü ifade edecek biçimde öne çıkarmıştır.

Şekil 9. Pençe Harekâtları Sürecinde Serxwebun Dergisinde Oluşan Söylem Ağı
(Kaynak: Yazarlar Tarafından Oluşturulmuştur)

3. KARŞILAŞTIRMALI ANALİZ VE BULGULAR

3.1. Süreklilikler

Türkiye'nin, 1990'lı yılların başından itibaren Irak ve Suriye'de PKK ve uzantılarına karşı gerçekleştirdiği sınır ötesi harekât süreçlerinde PKK'nın ana yayın organı olan Serxwebun dergisinde ön plana çıkarılan

söylemlerin incelenmesi sonucunda süreklilik gösteren birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Söz konusu bulgular, PKK'nın, Türkiye'nin tüm sınır ötesi harekâtlarında ortaya koyduğu propaganda söylemlerinin sürekliliklerinin ve dolayısıyla bu bağlamda oluşan genel çerçeveyi ortaya koymaktadır. Buna göre söz konusu süreklilik bulgularını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Söylem yoğunlukları bağlamında, Türkiye'nin tüm sınır ötesi harekât süreçlerinde Kürdistan ve halk söylemleri en fazla kullanılan söylemlerdir.
- Söylem yoğunlukları bağlamında Newroz söylemi, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinin mart ayına rastlayan safhalarında öne çıkmakta ve yoğunluk göstermektedir.
- Söylem yoğunlukları bağlamında, direniş söyleminin, Türkiye'nin tüm sınır ötesi harekât süreçlerinde ikincil ana söylem olarak konumlandığı görülmektedir.
- Göstergesel açıdan, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde, ihanet ve işbirlikçilik söylemleri baskın biçimde “KDP ve KDP ekolü/taftarlığı” anlamları, ikincil olarak ise “PKK'ya aktif destek sunmamak, Türkiye'ye destek sunmak ve karşı koymamak” anlamları ile özdeşleştirilmektedir.
- Göstergesel açıdan, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde direniş ve savunma söylemleri baskın biçimde “harekâta silahlı karşı koyma/PKK'nın alan kontrolü sağladığı bölgenin savunulması” anlamlarını taşımaktadırlar.
- Göstergesel açıdan, Türkiye'nin tüm sınır ötesi harekâtları işgal söylemi ile özdeşleştirilmekte ve bu şekilde sunulmaktadır.
- Göstergesel açıdan, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde, soykırım ve imha söylemleri “Kürt halkının ve PKK'nın yok edilmesi ve imhası” biçiminde anlamlandırılmaktadır.
- Göstergesel açıdan, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde, özel savaş söylemi baskın biçimde “kamuoyuna yönelik aldatma/yanıltma/gerçekleri gizleme” anlamları düzleminde kullanılmaktadır.
- Göstergesel açıdan, Türkiye'nin tüm sınır ötesi harekâtlarında, zafer ve yenilgi söylemleri harekât süreci ve sonrasında “Türk ordusunun

başarısızlığı/yenilgisi/bozgunu, PKK'nın zaferi ve başarısı” biçimlerinde imgeselliğe sahiptirler.

- Söylem ağları açısından, Türkiye'nin sınır ötesi harekât süreçlerinde, “Türk ordusu ve devleti, işgal, özel savaş, yenilgi, soykırım ve imha” söylemleri, “PKK, zafer, direniş, halk, savunma” söylemleri ve “ihamet ve işbirlikçilik, Kürdistan, KDP, işgal” söylemlerinin büyük ölçüde etkileşim içinde ve tamamlayıcı biçimde kullanıldıkları gözlemlenmektedir.

3.2. Farklılıklar

Türkiye'nin, PKK ve uzantılarının Irak ve Suriye'deki varlığına yönelik olarak gerçekleştirdiği sınır ötesi harekât süreçlerinde, terör örgütünün propaganda söylemleri, ana yayın organı olan Serxwebun dergisi çerçevesinde incelendiğinde tüm harekât süreçlerinde geçerlilik gösteren birtakım sürekliliklerin yanı sıra farklılık alanlarının olduğu da görülmüştür. Buna göre, söz konusu süreçlerde Serxwebun dergisinde yer alan ilgili söylemlerin her bir harekât sürecinde söylem yoğunluğu, gösterge düzeyi ve söylem ağları bakımından farklılık ve istisnailik oluşturabildiği saptanmıştır. Söz konusu farklılıkları ve istisnai noktaları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Söylem yoğunlukları bağlamında, soykırım ve imha söylemlerinin, 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekâtlarda daha düşük bir yoğunluğa sahip olmasına karşın 2016 yılında gerçekleştirilen Fırat Kalkanı Harekâtından itibaren bu söylemlerin yoğunluğunda ciddi bir artış gözlemlenmiştir.

- Söylem yoğunlukları bağlamında, Newroz söyleminin 1990'lı - yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekât süreçlerinin aksine, 2000'li yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekât süreçlerinde daha yoğun bir kullanıma sahip olduğu görülmüştür. Bu bakımdan, 2008 yılında gerçekleştirilen Güneş Harekâtı ve 2018 yılında gerçekleştirilen Zeytin Dalı Harekâtı, Newroz söyleminin en yoğun biçimde kullanıldığı süreçler olmuşlardır.

- Söylem yoğunlukları bağlamında, zafer, yenilgi ve savunma söylemlerinin yoğunluklarında, 2016 yılında gerçekleştirilen Fırat Kalkanı Harekâtı ile birlikte ciddi bir artış kendisini göstermiştir.

- Göstergesel açıdan, 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekât süreçlerinde Kürdistan söylemi büyük ölçüde “Güney/Güney Kürdistan” imgesi ile özdeşleştirilirken, 2016 yılındaki Fırat Kalkanı Harekâtı ile birlikte bu söylemin “Rojava ve Güney Kürdistan” biçiminde bir anlam çerçevesine oturtulduğu görülmektedir.
- Göstergesel açıdan, 2016 yılından itibaren Türkiye'nin sınır ötesi harekât konseptinde yaşanan dönüşüme paralel olarak, işgal söylemi yayılmacılık imgesi ile özdeşleştirilmeye başlanmış; benzer biçimde soykırım söylemi de bu özdeşleştirme de yoğun biçimde kullanılmıştır.
- Göstergesel açıdan, özel savaş söylemi, tüm harekât süreçlerinde geçerli ana anlamına ek olarak, 2016 yılından itibaren “çetelerin kullanımı, kimyasal silah kullanımı, sivillere saldırı, savaş suçu” söylemleri ile de tamamlayıcı bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır.
- Göstergesel açıdan, savunma söylemi, 2008 yılında gerçekleştirilen Güneş Harekâtından itibaren “PKK'nın alan kontrolü sağladığı alanların savunulması” bağlamında ön plana çıkarılmaya başlanmış; bu durum direniş söyleminin de tamamlayıcı bir öge olarak kullanılmasyla geniş bir çerçeveye kavuşturulmuştur. Buna göre PKK, 2008 Güneş Harekâtı sürecinde “Zap direnişi/Zap savaşı” söylemini öne çıkarırken, 2016-2019 sürecinde “Rojava direnişi, Afrin direnişi”, Pençe harekâtları sürecinde ise “Medya savunma alanları, Avaşın direnişi, Zap direnişi, Gara direnişi/savaşı” söylemlerini öne çıkarmıştır. Bu durum, 2008 yılından itibaren PKK'nın, sınır ötesi harekâtlar sürecinde “yerel direniş mitleri” yaratma ve alan markalama taktiğine yöneldiğini göstermektedir.
- Göstergesel açıdan, 2016 yılından itibaren işgal söylemi, “Kürdistan'ın işgali” anlamına ek olarak ilgili ülkenin (Irak ve Suriye) işgali ve egemenlik ihlali anlamlarında da kullanılmaya başlanmıştır. PKK bu yeni anlamsal açılımı ile birlikte ilgili ülkelerin kamuoylarını etkileme arayışına girmiştir.
- Göstergesel açıdan, imha söylemi, özellikle Pençe harekâtları süreci ile birlikte “PKK'nın yok edilmesi”, “Kürt halkı-PKK kader birliği” ve “son savaş” miti ile daha fazla ilişkilendirilmeye başlanmıştır.

- Göstergesel açıdan, zafer ve yenilgi söylemleri, 2016 yılından itibaren daha çok “taktik düzey zafer ve yenilgi” biçiminde anlamlandırılmaya başlanmıştır.
- Göstergesel açıdan, direniş söylemi 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekât süreçlerinde “Türk ordusuna karşı koyma “biçiminde anlamlandırılırken, 2016-2019 sürecinde “halkın işgale karşı öz savunması”, Pençe Harekâtı- sürecinde ise PKK'nın “yerel direnişleri” biçiminde anlam kazanmaya başlamıştır.

SONUÇ

PKK terör örgütünün -propaganda söylemlerini, sınır ötesi harekâtlar süresince belirli bir düzlemde şekillendirdiği görülmektedir. Kullanılan söylemin çerçevesi, söylem yoğunlukları ve söylem göstergelerinin incelenmesi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Sınır ötesi harekât koşullarının, ülke içinde terörle mücadele operasyonlarının koşullarından farklı olması, terör örgütlerinin bu süreçlere uyum sağlama çabalarını yoğunlaştırmaktadır. Bu durum Türkiye'nin sınır ötesi harekâtları ve PKK'nın propaganda söylemlerinde örneklenebilmektedir. 1990'lı yılların başına kadar ülke içinde terörle mücadeleyi deneyimleyen PKK 1992 yılından itibaren sınır ötesinde, “güvenli alan” olarak belirlediği noktalara (Kurum, 2017) yönelik harekâtlara karşı propaganda söylemlerini farklılaştırmak ve spesifikleştirmek zorunda kalmıştır.

1990'lı yıllardan bu yana, farklı dönemlerde gerçekleştirilen sınır ötesi harekâtlar boyunca PKK, birtakım söylemleri sürekli biçimde ön plana çıkarmış ve tüm harekâtlarda bu söylemlerden oluşan propaganda çerçevesini kullanmıştır. Bu bağlamda, PKK'nın ana yayın organı Serxwebun dergisi incelendiğinde, söz konusu söylemler ve harekât süreçlerindeki işlevleri arasındaki etkileşim tespit edilmiştir. Bununla birlikte, ilgili inceleme sonucunda, PKK'nın, sınır ötesi harekât süreçlerindeki söylem stratejisinin genel dinamikleri de saptanmıştır. Buna göre ilk olarak PKK'nın, tüm sınır ötesi harekâtlarda geçerli olmak üzere, belirli söylemleri yoğun ve baskın kullandığı görülmüştür. Kürdistan, halk ve direniş söylemleri bu noktada öne çıkmaktadır. Bununla birlikte PKK'nın, farklı sınır ötesi harekât süreçlerinde, örgütsel olarak ihtiyaç alanları ile söylem yoğunlukları arasında paralelliğin mevcut olduğu görülmüştür. Örneğin, soykırım ve imha ile zafer ve yenilgi söylemlerinin,

1990'lı yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekâtlarda daha düşük bir yoğunluğa sahip olmasına karşın 2016 yılında gerçekleştirilen Fırat Kalkanı Harekâtından itibaren bu söylemlerin yoğunluğunda ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, Newroz söyleminin 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekât süreçlerinin aksine, 2000'li yıllarda gerçekleştirilen sınır ötesi harekât süreçlerinde daha yoğun bir kullanıma sahip olduğu görülmüştür. Bu bakımdan, 2008 yılında gerçekleştirilen Güneş Harekâtı ve 2018 yılında gerçekleştirilen Zeytin Dalı Harekâtı, Newroz söyleminin en yoğun biçimde kullanıldığı süreçler olmuştur.

Diğer yandan, göstergesel düzeyde ele alındıklarında, PKK'nın söz konusu söylemlerinin bir kısmının tüm harekât süreçleri boyunca benzer gösterge düzeylerinde kullanıldıkları tespit edilmiştir. Buna örnek olarak, savunma, özel savaş ve işgal söylemlerinin göstergesel değerlerinin tüm harekâtlar boyunca aynı anlam evrenini yansıtmaları gösterilebilmektedir. Bununla birlikte, sınır ötesi harekât süreçlerinin farklı konjonktürlerde gelişmesi neticesinde birtakım söylemlerin göstergesel dönüşüme uğradıkları da saptanabilmektedir. Bu çerçevede, özellikle 2016 yılından itibaren soykırım ve imha söylemlerinin “kimyasal silah kullanımı, savaş suçu” argümanları ile özdeşleştirilmesi, Pençe harekâtları sürecinde “yerel direniş ve savunma” mitlerinin yaratılmaya çalışılması bu durumu örneklemektedir. Söz konusu bu veriler, PKK'nın, Türkiye'nin sınır ötesi harekâtlarına karşı, belirli söylemleri; söylem yoğunluklarını ve göstergesel değerlerini sabit, belirli söylemleri ise konjonktürel ihtiyaçlar doğrultusunda değişken biçimde kullanabildiğini ve araçsallaştırdığını ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Arena, M.P. ve Arrigo, B.A. (2006). *The terrorist identity explaining the terrorist threat*. University Press.
- Balci, Ç. (15 Ekim 2022). *Pençe harekâtları ve PKK'nın propaganda stratejisine etkileri*. Erişim Tarihi: 15 Mart 2023. <https://orsam.org.tr/tr/pence-harekâtlari-ve-pkknin-propaganda-stratejisine-etkileri/>
- Başeren. S.H. (2003). *Uluslararası hukukta devletlerin münferiden kuvvet kullanmalarının sınırları*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Cragin K. ve Gerwehr S., (2005). *Dissuading terror strategic influence and the struggle against terrorism*. RAND Corporation Press.

- Eker, S. (2006). *Terör örgütlerinde dil kullanımı ve terörist söylemlerin dil bilimsel yöntemlerle meşrulaştırılması*. Erişim tarihi: 03 Mart 2023. https://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/suer_eker_teror_organizasyonlari_de_dil_kullanimi_dilbilimsel_mesrulasirma.pdf
- Gill, P. (2012). Terrorist violence and the contextual. facilitative and causal qualities of group-based behaviors. *Aggression and Violent Behavior*, 7: 565-574.
- Harmon, Christopher C. ve Rendall G. Bowdish. (2018). *The terrorist argument: Modern advocacy and propaganda*. Brookings Institution Press.
- Jung, J. (2015). Organizational behavior of terrorist groups. *Journal of Public Administration and Governance*, 5(2): 62-77.
- Korkmaz S. C. (2021). *Terör örgütü PKK'da kimlik inşası, Serxwebun 1982-2019*. Nobel Yayıncılık.
- Kurum, M. (2017). *Terörist örgütlerin güvenli ortamları ve PKK*. Nobel Yayıncılık.
- Rineheart, J. (2010). Counterterrorism and counterinsurgency. *Perspectives on Terrorism*, 4(5): 31-47.
- Anonim. (1996). *Savaş ve ordu kılavuzu*. Weşanen Serxwebun Yayınları
- Schmid A. (2005). Terrorism as psychological warfare. *Democracy and Security*, 1(2): 137-146.
- Serxwebun. (1992a). Sayı 130
- Serxwebun. (1992b). Sayı 131
- Serxwebun. (1995a). Sayı 159
- Serxwebun. (1995b). Sayı 160
- Serxwebun. (1997a). Sayı 185
- Serxwebun. (1997b). Sayı 186
- Serxwebun. (1997c). Sayı 190.
- Serxwebun. (1997d). Sayı 191.
- Serxwebun. (1997e). Sayı 192.
- Serxwebun. (2008a). Sayı 315.
- Serxwebun. (2008b). Sayı 316.
- Serxwebun. (2008c). Sayı 317.

- Serxwebun. (2016a). Sayı 417.
Serxwebun. (2016b). Sayı 418.
Serxwebun. (2016c). Sayı 419.
Serxwebun. (2018a). Sayı 434.
Serxwebun. (2018b). Sayı 435.
Serxwebun. (2018c). Sayı 436.
Serxwebun. (2019a). Sayı 450.
Serxwebun. (2019b). Sayı 451.
Serxwebun. (2019c). Sayı 452.
Serxwebun. (2019d). Sayı 453.
Serxwebun. (2019e). Sayı 454.
Serxwebun. (2019f). Sayı 455.
Serxwebun. (2019g). Sayı 456.
Serxwebun. (2020a). Sayı 457
Serxwebun. (2020b). Sayı 458
Serxwebun. (2020c). Sayı 459.
Serxwebun. (2020d). Sayı 460.
Serxwebun. (2020e). Sayı 461.
Serxwebun. (2020f). Sayı 462.
Serxwebun. (2020g). Sayı 463.
Serxwebun. (2020h). Sayı 468.
Serxwebun. (2021a). Sayı 470
Serxwebun. (2021b). Sayı 472.
Serxwebun. (2021c). Sayı 473
Serxwebun. (2021d). Sayı474
Serxwebun. (2021e). Sayı 476
Serxwebun. (2021f). Sayı 478
Serxwebun. (2021g). Sayı 480
Serxwebun. (2022a). Sayı 484.

Serxwebun. (2022b). Sayı 486.

Serxwebun. (2022c). Sayı 488.

Serxwebun. (2022d). Sayı 489.

Serxwebun. (2022e). Sayı 490.

Sitaraman, G. (2009). Counterinsurgency, the war on terror, and the laws of war. *Virginia Law Review*, 95(7): 1745-1839.

Utting, K. (21 Eylül 2009). *The information campaign and countering insurgency: Lessons from palestine 1945-1948*. Erişim Tarihi: 13 Mart 2023. <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/information-campaign-and-countering-insurgency-lessons-palestine-1945-1948>

Wright, J. (1990). *Terrorist propaganda Red Army Faction PIRA*. Palgrave Macmillan.